BOCKEN
2010

MEDLEMSBLAD FÖR KUNGL. HÄLSINGE REGEMENTES KAMRATFÖRENING

BOCKEN

Årgång 70

Ansvarig utgivare
och redaktör
Överstelöjtnant Knut Björkenstam
Birger Jarlsgatan 102 A, 1 tr.
114 20 Stockholm
Telefon: 08-15 69 34

Kamratföreningens sekreterare
Major Hans Beminge
Sparbiten 2
806 48 Gävle
Telefon: 026-16 74 17

Kamratföreningens kassör
Kapten Kurt Kvist
Rodergatan 44 G
802 32 Gävle
Telefon: 026-18 47 06

Kamratföreningens plusgiro
13 73 32-3

I 14 S plusgiro
25 86 42-8

Medlemsavgifter för år 2011
Kamratföreningen 150:–, ständigt medlemskap 2.250:–,
familjemedlemskap 75:–
I 14 S 100:–

Hemsida Kamratföreningen
www.i14.se

Hemsida I 14 S
www.i14s.se

* * *

Vid köp av äldre årgångar av Bocken samt av regementets två videofilmer kontakta kassören.
Filmerna är: "Sista utbildningsåret 1992–1993"
och "Hälsinge regemente i Gävle 1909–1994"

ISSN 0347-299X

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sidan

Förord 4

Kamratföreningens ordförande har ordet 5

Information från Gävleborgsgruppen 7
av överstelöjtnant Raymond Iller

Soldaterinran rediviva 9
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Överste Lieutenanten och Riddaren Carl Petter Ström – 13/3 1777 - 27/4 1847 11
av avdelningsdirektör, kapten Lennart Mattsson

Några glimtar från en officersfamiljs liv på Lilla Vall 1910 – 1920 15
av bankkamrer Birgitta Modin

Minnen från plutonchefsskolan 1956-1957 II 19
av kriminalinspektör Håkan Hansson

Från befälsutbildningen till sista repetitionsmötet 25
av ingenjör Sten Björkenstam

Regementets igenkänningssignal 32
av major Staffan Ohlsson

Tankar kring en gästbok 33
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

RepPosten KFÖ 1983 3 maj 1983 37

Våga – Vinn. En förbandstidning från 1984 41
av överstelöjtnant Knut Björkenstam

Från Sovjetunion till rysk federation 45
av översten av 1. graden Karl-Evert Englund

Förberedande plutonchefsskolan 1963-1964 samlad för återträff 51
av ingenjör Sten Björkenstam

Rapport från hemvärnsmusikkåren 53
av avdelningschef Ingvar Hansson

Medlemmar som, enligt vad föreningen känner till, avlidit 2009-2010 56

Årsmötet 2010 57
av major Hans Beminge

Höstresa till Falun och Rommehed 59
av major Hans Beminge

Kamratföreningens verksamhet 2009 61

I 14 S verksamhet 2009 63

Tackbrev från H.K.H. Prins Daniel 66

FÖRORD

Så är det åter dags att skriva förordet till årets utgåva av *Bocken*. Det sker i slutet av april. Som vanligt funderar jag över vad jag skall skriva om. Det bör ju inte bli en upprepning år från år. Så småningom klarnar det och resultatet av mina tankegångar blir som följer.

För det första vill jag tacka alla dem som genom extra penningbidrag underlättat för kamratföreningen att även detta år ge ut *Bocken*. Som jag tidigare sagt är för de flesta av föreningens medlemmar årsskriften det de får ut av sin medlemsavgift. Tack!

För det andra vill jag även tacka alla som på olika sätt bidragit med artiklar, illustrationer, tidningsklipp med mera så att jag som redaktör har kunnat fylla årets upplaga med hoppeligen ett väl avvägt och varierande innehåll. Som vanligt har inte alla bidrag fått plats i år. Men misströsta inte. Dessa kommer efter hand att publiceras.

Det bör i år noteras att det är årsskriftens sjuttionde årgång. Första numret kom ut 1938. Det borde då tycker vän av ordning vara den sjuttioandra årgången. År 1960 kom ingen årsskrift ut beroende på att den skulle övergå från tidning till årsbok. I samband med regementets omstrukturering 1994 drabbades tydligen kamratföreningen av handlingsförlamning innebärande inställd utgivning av årsboken. Detta åtgärdades 1996 genom utgivning av ett "trippelnummer" *Bocken 1994–1996*. Från och med detta nummer har jag haft förmånen och glädjen att vara redaktör, ett förtroende som jag varmt tackar för. Så länge som det kvarstår ser jag i dagsläget ingen anledning att lägga ner pennan. Å andra sidan är det inte bra att sitta för länge på samma post, i detta fall stol = redaktörsstolen.

När detta läses är årets riksdagsval över och oavsett utgång kommer det att klarna i försvarsfrågan. Det har antytts om kommande hopslagningar av enheter. Nu vill försvarsledningen nämligen inte längre tala om nedläggningar även om det egentligen är det som kommer att ske. I detta sammanhang är det bara att hoppas på att Gävleborgsgruppen får vara kvar och föra arvet av vårt gamla regemente vidare. Kamratföreningen bör vara beredd att "ta strid i frågan". *Om* nu gruppen skulle läggas ner uppstår med automatik frågan: hur kommer det att påverka rekrytering till och verksamhet vid hemvärnet i Gävleborgs län? Detta måste noggrant klaras ut innan ... .

Avslutar som vanligt med en förhoppning om att Du som läsare kommer att uppskatta *Bocken 2010* och tillönskar jag alla och envar GOD JUL och GOTT NYTT ÅR.

Knut Björkenstam
Redaktör

KAMRATFÖRENINGENS ORDFÖRANDE HAR ORDET

Redan i förra årets Bocken skrev jag något om den allmänna värnpliktens avskaffande. Värnplikten infördes efter ett riksdagsbeslut den 14 juni 1901 och nästan på dagen 108 år senare togs beslutet att avskaffa densamma. Därmed är den främsta symbolen för svenska folkets försvarsvilja och försvarets förankring i bygden begraven. Nu är grundutbildningen frivillig, den leder till olika former av anställning och den syftar i huvudsak till att bemanna våra förband, som tjänstgör i olika missioner utomlands. Men har det gått för fort? Framträdande politiker talar redan om en försvarsmakt mer inriktad på att försvara Sverige och mera spridd över ytan. Jag tycker att tankarna är sunda. Visst skall Sverige medverka till att människor i andra länder får ett bättre liv, men en mera nyanserad balans mellan denna ambition och ambitionen att försvara Sveriges gränser eftersöks nog av flera. Glädjande i detta sammanhang är att Gävleborgsgruppen under det gångna året genomfört en första soldatutbildning på tre månader syftande till placering i Hemvärnet. Vid senare informationsmöten tycks intresset bland unga män och kvinnor fortfarande vara stort för att delta i denna utbildning. Hemvärnet och de Frivilliga Försvarsorganisationerna är nu de som svarar för att vårt försvar är en del av samhället.

Vi lämnar Försvarsmakten och ser tillbaka på det senaste året med Kungl. Hälsinge Regementes Kamratförening. Året har väckt några frågor som måste penetreras noga. Årsmötet var förhållandevis välbesökt, men vi var färre än tidigare år. Och frågan är naturligtvis varför. Mer om årsmötet på annan plats, men jag vill ändå även här nämna att Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR) uppmärksammat vår sekreterare Hans Beminge och vår kassör Kurt Kvist för deras hängivna arbete för föreningen och dessa två kamrater dekorerades välförtjänt.

Våra medlemmar erbjöds två resor på försommaren. En med inriktning på kultur och nöje arrangerad av oss själva till Tallinn, och en arrangerad av våra kamrater i Dalarna. Den resan hade en militärhistorisk inriktning och målet var Narva. Båda resorna ställdes in på grund av för få deltagare. Och vi ställer oss samma fråga här. Varför blev det så? Vi i styrelsen vänder oss till våra medlemmar och ber Er hjälpa oss att besvara frågorna.

Det blev dock en höstresa med gott deltagande. Målet var Falun/Borlänge med besök bland annat på Dalregementets två (!) utomordentligt sevärda regementsmuseer. Detta har varit möjligt tack vare ett stort engagemang av Försvarsmakten i anslutning till Försvarsbeslutet 2000, de berörda kommunerna och andra organisationer. Man lärde sig efter vårt olyckliga försvarsbeslut 1996, att det är viktigt att bevara minnet av våra regementen. Det är tråkigt för oss, att den kunskapen och insikten inte fanns tidigare. Då hade vi

också kunnat ha ett fint museum. Mer om vår resa finns att läsa längre fram i denna skrift.

Kamratföreningens fana visade sig på Regementets Dag 2009 vara i mycket dåligt skick och i stort behov av renovering. Denna har utförts av konservatorer på Armémuseum i Stockholm. Vi är mycket nöjda med resultatet. Fanan visades för första gången efter renoveringen vid vår höstresa. I det här sammanhanget vill jag framföra föreningens stora och varma tack till alla Er som genom Era gåvor gjort detta möjligt. Fanan har nu återtagit sin plats i Soldatkyrkan. Renoveringen har genomförts på sådant sätt att vi alltjämt kan använda fanan utomhus vid våra samlingar.

Bockens första nummer utkom 1938. Nu finns hela samlingen på DVD. Vår medlem Ulf Holmberg har lagt ner ett mycket omfattande och tidsödande arbete på detta. Även en del äldre material finns på samma DVD. Denna DVD finns nu tillgänglig för våra medlemmar. Vi riktar ett uppskattande tack till Ulf för hans arbete.

Det är tråkigt att distributionen av skriften "Kasernerna på Kungsbäck - Etthundra år" dragit ut på tiden. Det beror på faktorer som föreningen inte råder över. Men nu har alla våra medlemmar fått den och det gläds vi åt. Även filmen från Regementets Dag 2009 är levererad och finns för den som är intresserad av att se denna lyckosamma dag en eller flera gånger till.

Ett sedvanligt stort och varmt tack riktas också till Knut och Agneta Björkenstam. Vi kan bara hoppas att Ni känner hur uppskattat Ert arbete är. Att få Bocken i brevlådan är något som våra medlemmar verkligen ser fram emot, och vi hoppas att Ni har motivation att fortsätta ytterligare en tid.

Till sist riktar vi också ett uppriktigt tack till alla Er som genom Ert medlemskap eller på annat sätt bidragit till ett fint år med Kungl. Hälsinge Regementes Kamratförening.

Rolf Dahlström

BLIV MEDLEM I KAMRATFÖRENINGEN

Du stödjer Gävleborgsgruppen

GLÖM EJ ÅRSAVGIFTEN

MINDRE ARBETE FÖR KASSÖREN

INFORMATION FRÅN GÄVLEBORGSGRUPPEN

av Raymond Iller

I år är det inte i första hand den meteorologiska aspekten som får mig att nämna Lilla Fältet utan det är mer att beskriva för dig att Högskolan i Gävle har byggt ett fyravånings forskningshus därute. Så utsikten är inte vad den varit även om vädret är vackert idag.

Det gångna året har präglats av två huvudområden: utbildningen av våra värnpliktiga och att vi påbörjat den omstrukturering som Hemvärnet med de Nationella Skyddsstyrkorna skall genomföra.

När det gäller vår värnpliktspluton så finns det bara en sak att säga: succé! 35 frivilliga ryckte in på Kungsbäck 2010-03-15 och samtliga genomförde sin utbildning till hemvärnsinsatssoldat på ett bra sätt. Plutonen som bestod av 15 kvinnor och 20 män skrev samtliga på sina avtal med insatsförbandet efter genomförd utbildning. 100 % måluppfyllelse är inte dumt!

101. Gävleborgsplutonen har tillsammans med sina tre utbildningsbefäl nått mycket långt och det var fascinerande att följa utvecklingen från soldaterinran till utryckningsceremonin här på Kungsbäck 2010-06-11.

Plutonen har under sina tre månader levt sitt liv nere på Marma skjutfält där två baracker utgjort förläggning för de värnpliktiga och en barack stått till plutonslagets förfogande. Närheten till övnings- och skjutterräng har varit framgångsfaktorer som vida överspeglat våra farhågor om att förlägga soldater tre månader på Marma. Ett koncept som fungerat mycket bra och som vi kommer att kopiera inför 2011 då 40 soldater skall utbildas av Gävleborgsgruppen.

Som ni säkert alla redan vet, så har Försvarsmakten inte längre några värnpliktiga utan alla är från och med den 1 juli anställda. Värnpliktslagen är vilande och det här ställer nya krav på oss som en arbetsgivare på marknaden. Löner, krav på utlandstjänstgöring, boende, förmåner, meritvärdering är bara några av alla de byggklossar som måste falla på plats för att individerna skall kunna fatta sitt beslut om att vi är en tillräckligt attraktiv arbetsgivare.

Det innebär också att för att få personalförsörjningen att fungera så måste hela Försvarsmakten aktivt starta sitt rekryteringsarbete. Attrahera, intressera, informera är några av de nyckelord som är beståndsdelar i den rekrytering som vi är helt beroende av. När det gäller rekryteringen till Hemvärnet med de Nationella Skyddstyrkorna så genomförs den i respektive län av utbildningsgrupperna för att sedan utbildas av desamma mot Hemvärnets egna behov.

Hemvärnet med de Nationella Skyddsstyrkorna är fortsatt efterfrågade och pendeln har ju svängt till förmån för en nationell satsning, så där är vi helt rätt. Det är ju dessutom faktiskt så att Försvarsmakten kopierar Hemvär-

nets sätt att personalförsörja. Vem hade det på världskartan att Hemvärnet skulle ligga längst fram i Försvarsmakten när det gäller personalförsörjning?

Nu ska vi bara fortsatt nyttja dessa vunna framgångar och visa alla att vi har en god rekryteringskraft i länet! På så sätt säkerställer vi att vi har en fortsatt god nivå på vår krishanteringsförmåga i Gävleborgs län och att insatsförbanden får den personalförsörjning som de skall ha.

Det andra stora fokusområdet har under året avhandlat omstruktureringen av vårt Hemvärn. Detta innebär på riksnivå:

- Reducering med 20 bataljonsstaber.
- Nytt utbildningssystem med fokusering på plutonen.
- Nya avtal med Försvarsmakten.
- Nytt/omstrukturerat ersättningssystem.

Innebörd i korthet för oss på hemmafronten är att vi kommer att gå ner till en bataljon i länet.

Utbildningen levererar vi enligt gammalt beprövat KFÖ-koncept med differentierad inryckning för chefer och med gemensam in- och utryckning för soldaterna. Systemet innebär att plutonen sätts i centrum och att vi kommer bort från tillfälligt sammansatta förband. Nu kan vi i stället vidareutveckla våra plutoner eftersom vi slipper att börja om från noll varje gång.

Över till genomförd verksamhet: Under hösten 2009 mottog vi Rikshemvärnschefens inspektion under en bataljonsövning med Helsinge hemvärnsbataljon. Övningen genomfördes på gammal anrik mark uppe i Mohed. 101. Gävleborgsplutonen kom, sågs och segrade!

Vi har påbörjat omstrukturering av insatsförbanden genom att alla har fått teckna nya avtal. Och med dessa i grunden så bygger vi upp det nya förbandet underifrån. Detta innebär också att de gamla gränserna/tillhörigheterna måste ses över för att få det nya att fungera. Chefer och specialister kommer att erbjudas nya positioner eftersom det har blivit en helt ny organisation!

Deltagande i Rikshemvärnschefens internationella insatsövning i Stockholm, firandet av Hemvärnet 70 år och deltagandet vid "Bröllopet" är också lagda till handlingarna. Förutom dessa uppräknade verksamheter har musikkåren även genomfört högvaktsspelning.

Vi ser fram emot vår första Krigs Förbands Övning i vecka 39 då jag räknar med att över 500 soldater kommer att mönstras under fanorna. Mer om det nästa gång!

Framtiden är ju alltid intressant att titta in i och här ser jag uppgifter för Gävleborgsgruppen som innebär att vara Försvarsmaktens rekryteringsansvarige i länet, att svara för samverkan med länets styrelse och kommuner och för att klara detta skall vi vara kaderorganiserade.

PS. Om ni undrade över prins Daniel så är han förstås grundutbildad vid Hälsinge regemente. DS

SOLDATERINRAN REDIVIVA

av Knut Björkenstam

Genomförande av Soldaterinran, fram till slutet av 1960-talet Krigsmans Erinran, ägde som regel rum i Regementsparken i anslutning till minnesstenen. Denna flankerades av fanvakten till vänster och musikkåren till höger. Framför stenen en talarstol. Den deltagande truppen stod uppställd i björkallén som ledde från Kungsbäcksvägen. Vanligtvis förestavades erinran av regementschefen eller, då regementet blivit ett försvarsområdesregemente, av utbildningschefen. Den sista erinran ägde rum försommaren 1992 med regementets sista åldersklass.

Kanske skulle jag ha skrivit den senaste ty vad hände i mars 2010? Jo, det var åter dags att ställa upp i Regementsparken för genomförande av en erinran. I början av mars ryckte nämligen 35 unga män och kvinnor in på Kungsbäck får att under tre månader utbilda sig i vapnens bruk med mera. Därefter placerades de i Hemvärnet. Huvuddelen av utbildningen genomfördes i Marma.

Fredagen den 26 mars ägde Soldaterinran rum med de nyinryckta. Flygvapnets hemvärnsmusikkår i Gävle under ledning av hemvärnstrumslagare Pia Strömbom svarade för de musikaliska inslagen. Officerare bildade fanvakt med regementets fana från 1952. (Dags att inge förslag om en ny!). Majoren Fredrik Almér läste upp erinran. Chefen för Gävleborgsgruppen, överstelöjtnanten Raymond Iller höll tal till de inkallade och yttrade bland annat: *"Ni är en del av en lång kedja som startade 1909. Ni blir en länk mellan i går och i morgon. När ni ryckte in var ni de sista värnpliktiga, när ni rycker ut till sommaren blir ni de första i det nya systemet".*

Som avslutning samlades de nyinryckta med anhöriga i Soldatkyrkan för genomförande av korum. Även här medverkade musikkåren.

SKRIV GÄRNA OM GAMLA MINNEN
ELLER ROLIGA HÄNDELSER.

JAG TAR TACKSAMT EMOT DEM.
REDAKTÖREN

Krigsmans Erinran i Regementsparken den 11 maj 1964. Efter ceremonin förbimarsch för tjänsteförrättande regementschefen, överstelöjtnant Stig de Berg. Till vänster stabschefen kapten Birger Stålmark, till höger chefen för 2. bataljonen major K-G Holm.

Foton: Knut Björkenstam

ÖVERSTE LIEUTENANTEN OCH RIDDAREN CARL PETTER STRÖM – 13/3 1777 - 27/4 1847

av Lennart Mattsson

Kunglig Hälsinge regementes historia utkom 1968. Det är ett ovärderligt mastodontverk som knyter samman regementets historia från 1500-talet till nutid.

I förordet till boken behandlas främst i första stycket C. P. Ström. Jag citerar: "Kungl. Hälsinge regementes historia har redan tidigare behandlats i åtskilliga, delvis mycket värdefulla smärre publikationer. Främst bland dessa bör nämnas den av C. P. Ström år 1828 utgivna *Utkast till Helsinglands och Helsinge Kongl. Regementes krigshistoria".*

Carl Petter Ström var son till Pehr Ström (Gammelmajoren) på Katrineberg, Valla nr. 3, eller "Harrgårdn". Fadern var född 1738, blev volontär 1754, fänrik 1760 och deltog i Pommern 1757 som förare. Pehr Ström konstituerades 1789 till major och övertog samma år chefskapet över det i Hälsingland upprättade Wargeringsregementet.

Redan som 12-åring fick Carl Petter följa med sin far i 1788 – 1790 års krig mot ryssarna. Han deltog senare i flera krig, bland annat det olyckliga 1808 – 1809 års finska krig. I detta utmärkte han sig så, att han utnämndes för sin tapperhets skull till Riddare av Svärdsorden. Mellan krigen skötte han släktens gård i Valla (som övertogs efter fadern i slutet av 1700-talet). Den blev en mönstergård i socknen. Han inplanterade i Färila på den tiden högst ovanliga växter och träd. Ännu finns en stor ek kvar, planterad omkring 1820. År 1985 satte Måns O. Öhrner från Ygsbo upp ett staket med inskription runt omkring den gamla eken.

Carl Petter Ström var en förmögen man. Han hade ärvt 90 000 holländska gulden efter sin förmögne släkting Jonas Berntsson Lambert, som hade skaffat sig mark i Guyana i Sydamerika och blivit omåttligt rik. Ströms dotter Carolina gifte sig med Pehr Henrik Widmark, som hade startat Henriksfors såg- och kvarnanläggning mitt emot Ygsbo, på den tiden Färilas största industrianläggning. Widmark var den förste lantmätaren i Gävleborgs län. Han blev landshövding i Luleå. *)

Carl Petter Ström skrev mycket. Förutom *Helsinge regementes historia* 1828 bland annat *Beskrifning öfver Färla socken*, som utkom 1827. I denna bok skildrar han livet och förhållandena i socknen vid 1800-talets början. Carl Petter var en ansedd och inflytelserik personlighet i det dåtida Färila. Han var en framsynt jordbrukare, som genomförde stora diknings- och nyodlingsarbeten. När han begravdes på Färila kyrkogård kom ett ansenligt antal höga militärer och andra dignitärer till Färila kyrka. Hans gravkors står mitt emot västra kyrkporten i tredje raden.

Förſök

till en

Beſkrifning

öfver

FÄRILA

Socken

af

CARL PETER STRÖM.

Öfverſte Lieut. och Riddare.

GEFLE,

Tryckt hos CARL G. SUNDQVIST 1827.

Carl Petter Ströms krigshistoria rörande Hälsinge regemente är ett unikt och ovärderligt dokument. Trots sin ålder har det spänst, är synnerligen intressant och faktiskt förhållandevis lättläst. Det är naturligtvis omöjligt att referera alla händelser, slag och biografier. Jag nöjer mig med att citera följande episod:

"År 1748 blefvo Helsingarne, till följe av sin, äfven denna gång visade enstämmighet med Dalkarlarne, inblandade i de sistnämndas uppror. Ett så illa utfört krig, som det under åren 1741 och 1742, skulle nödvändigtvis verka ofördelaktigt på de troupper, som dervid varit närvarande, och dessa underläto ej att genom sina berättelser om de begångna felen, hvilka de utan tvifvel, om möjligheten tillät, förstorade, på allmogen inympa sin egen sinnesstämning.

*Denna riktning af allmänna tänkesättet, ledd och understödd till en del av Officerarne sjelfva, bland hvilka Major Wrangel vid Dal-Regementet, till och med uppenbart satte sig i spetsen för de upproriska, blef egentligen synlig i Helsingland, då Regementet år 1743 skulle uppbryta till Westerbotten. Allmogen protesterade starkt emot afmarschen och beredde sig att med våld hindra den. I Arbro Socken infunno sig bönderne, beväpnade, tillika med soldaterna på mötesplatsen. Kapten Astner lät fälla bajonetten, men det oaktat togo bönderna sina soldater tillbaka. Men sedan vice Pastor Norelius följande Söndag, i anledning af denna händelse hållit ett imponerande tal öfver orden i Litanian: "För uppror och tvedrägt bevare oss milde Herre Gud!" **) lät allmogen Soldaterna aftåga och var äfven behjälplig att utrusta dem.*

Uti Alfta tillställdes samma uppträde mot Lient. Strutzenfelt af Jon Jonsson; uti Jerfsö af Anders Pehrsson i Öije; uti Bollnäs af Samuel Ersson från Heden, hvilken inom Helsingland gick längst i sin ifver uti detta uppror, emedan han anförde en trouppe bönder, för att uppbryta Krono-Magasinet uti Söderhamn.

Ifrån Färla Socken tågade en Korporal med ett uti Färla och Ljusdals Socknar samladt Korporalskap öfver till Norrige, hvilka alla utom korporalen som stuckit sig undan, sedermera återlefvererades och afstraffades. Då det därtill lyckades Fändrick Rickman, att genom utfärdade budkaflar i Socknarne, få samladt Första Majorens Kompani innan bönderne hunno taga sitt beslut om motstånd, och underrättelsen om Dalkarlarnes öde i Stockholm, hunnit sprida sig i landet, så uppkom ett hastigt afbrott i dessa conspirationsplaner, och en commission nedsattes till denna sakens undersökning på Glösbo Gästgifvargård, skyddad af 2 kanoner, som blivit hemtade från Gefle. And. Pehrsson med alla Hufvudmännen dömdes till döden och sutto en tid i arrest i Gefle; men fingo sedermera allesammans nåd."

Carl Petter Ström hade ett märkligt levnadsöde. "Barnkrigare" – och fänrik(!) som 12-åring 1789. I *Kungl. Hälsinge regementes historia* anges Carl Petter Ströms födelseår till 1770. Han föddes 13 mars 1777 (årtalet anges av

Ström själv i hans egen biografi från 1828, se sidan 134 därstädes) och likaledes i förordet till *Beskrifning öfver Färla Socken*. Ström förvaltade sitt pund väl: såväl som soldat som civil jordägare. Han älskade sin hembygd och så långt jag själv kan finna i diverse skrifter var han mycket respekterad. Inte för sin rikedom utan för sina egenskaper som *människa. Han bör ihågkommas som en av Kungl. Hälsinge regementes stora soldater.*

*) P. H. Widmark utgav 1860 *Beskrifning öfwer Provinsen Helsingland hörande till Gefleborgs län.* Denna topografiska avhandling utgör tillsammans med prosten i Hudiksvall Olof Bromans storverk *Glysisvallur* (1726) och prosten i Delsbo Knut Nilsson Linaeus' mycket betydelsefulla skrift *Delsboa Illustrata* eller *Delsbo socken* (1764) – de tre topografiska grundpelarna avseende Hälsingland.

**) Norelius fick sedermera Sigtuna Pastorat till belöning för sitt uppförande vid detta tillfälle, med endast tvenne rösters kallelse, nämligen Hans Maj:t Konungens och kyrkvaktarens.

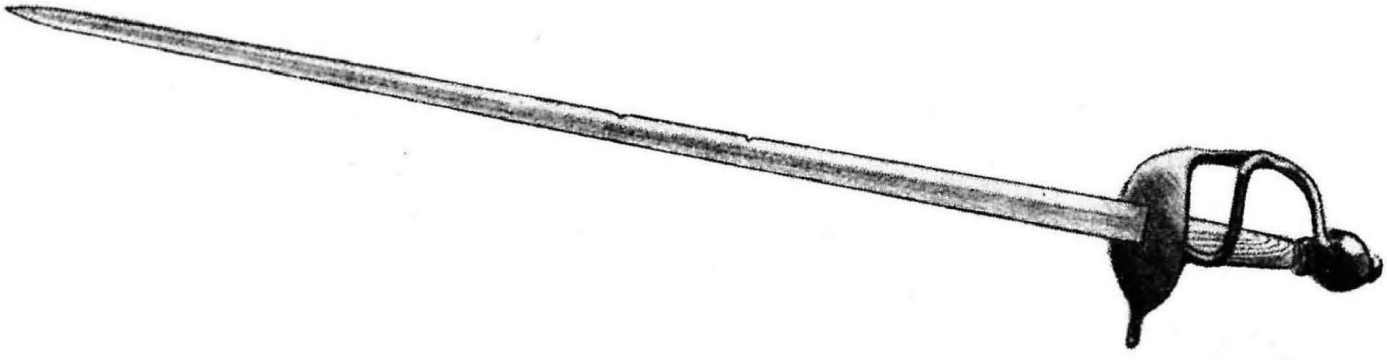
Källor

Försök till beskrifning öfver Färla socken. Carl Petter Ström.
Tryckt hos Carl G. Sundqvist, Gefle 1827.

Utkast till Helsinglands och Helsinge Kongl. Regementes krigshistoria. Carl Petter Ström.
Tryckt hos Jon Ad. Walldén, Stockholm 1828.

101 sevärdheter i Färila. Gösta och Ingegerd Ekeström.
Ekeströms förlag, Valla 1991.

Kungl. Hälsinge regementes historia. Nils Frykberg, Torsten Holm, Erik Wickberg m. fl.
Gävle 1968.

NÅGRA GLIMTAR FRÅN EN OFFICERSFAMILJS LIV PÅ LILLA VALL 1910 – 1920

av Birgitta Modin

I oktober 2009 träffade min kusin Bengt Hellström och jag på Militärsällskapet i Stockholm redaktören för Bocken. Denne önskade nämligen ett bidrag till årsskriften om vår farfar respektive morfar Hugo Hellström. Han hade varit officer vid Kungl. Hälsinge regemente och bland annat bott på Lilla Vall. Så håll till godo.

Hugo Hellström föddes den 27 april 1873 i Stockholm och avled den 29 april 1957 i Gävle. Officersexamen avlades på Karlberg 1895. Utnämning till kapten skedde 1905. Han gifte sig i augusti 1901 i Villstads kyrka i Småland med Hilda Sofia Hadders. De nygifta kom att bo i Söderhamn då regementet fortfarande övades på Mohed strax väster om staden.

Som en följd av regementets förläggning till Gävle 1909 flyttade familjen 1908 till Gävle och kom att bo på Nygatan 3. Familjen hade nu utökats med tre barn, nämligen Alvar (Bengts pappa) född 1902, Ingegerd (min mamma) född 1905 och Bertil född 1906.

Den 1 oktober 1910 gick flyttlasset i hällande regn till Lilla Vall, den före detta rättarbostaden på Kungsladugården Vall. Min morfar hade bekostat ombyggnad av fastigheten och därför av Kronan fått löfte om fri hyra under tio år.

De första åren saknades vatten och avlopp samt elektriskt ljus. Vattnet kördes i en grön vattentunna från Kungsbäck och slasket tömdes i en grop i den närbelägna skogen. Fotogenlampor svarade för belysningen. På nedre botten fanns matsal, salong, kök och jungfrukammare och på övre botten sängkammare, barnkammare, morfars rum och en hall. Uppvärmningen av huset skedde med hjälp av kakelugnar. Efter ett par år tillkom en pump med vatten från Gavleån. Detta gick endast att tvätta sig i. Dricksvatten hämtades i två hinkar från kasernen eller från Nybygget. Först efter 1917 eller möjligen 1918 kom elektriskt ljus. Under första världskriget användes osande karbidlampor eftersom det rådde brist på fotogen.

Så snart familjen flyttat in började morfar planera tomten. Man sådde gräsmattor, planterade fruktträd, anlade rabatter och inte minst viktigt ... en flaggstång restes. Man gjorde även i ordning en kökträdgård med grönsaker, potatisland, vinbärs-, krusbärs- och hallonbuskar.

Under kriget införskaffades en ko, döpt till Gullan. Men det blev ofta "ko-aset" eftersom hon hade för vana att sparka omkull mjölkhinken för mormor. Man hade även höns som gick och sprätte i rabatterna. Det var av synnerligen stort värde att ha dessa djur. Det var ont om mat under världskriget. Mormor

Brudparet Hellström.

Lilla Vall.

kunde till och med sälja både mjölk och ägg, vilket var ett välkommet tillskott i kassan.

Till midsommaren restes en midsommarstång runt vilken dansen tråddes av både unga och gamla.

Nyåret vakades in i skogen där morfar tände en nying. Vid tolvslaget kom Ingegerd in som det nya året iklädd vit kaninpäls och jungfrun i en gammal vargskinnspäls föreställande det gamla året. Vid tolvslaget serverades glögg och stöptes nyårslycka. För det mesta hade familjen gäster vid dessa tillfällen.

Sonen Alvar har nedtecknat vissa minnen: "Mina lekkamrater var "kasernpojkarna", det vill säga underofficerarnas pojkar. Dessa familjer bodde nämligen i kasernerna. Vi lekte indianer och vita och byggde riskojor. Ofta tittade vi på beväringarnas övningar och brukade då samla upp patronhylsor som vi sålde till en skrothandlare för några ören.

Vi brukade bada på regementets badplats i Valbobäcken och ibland vid Tolvfors. En gång, när vi badade där, hade korna, när jag kom upp, ätit upp mina kläder, så att jag fick smyga hem i dikena alldeles naken.

Vi hade lång väg till skolan nere i staden. Det var jobbigt att gå den vägen fyra gånger om dagen. På frukostrasten var jag tvungen att springa både fram och tillbaka för att hinna. Så småningom fick vi barn cyklar och då gick det lättare." Så långt sonen Alvar.

På vintern åkte familjen skridskor på Valbobäcken och skidor på Valboåsen.

År 1916 hade morfar en kommendering som chef för bevakningen av Gävle. Till detta hörde ett stall med flera hästar. Båda pojkarna Alvar och Bertil fick därför tillfälle att lära sig rida.

Både morfar och mormor var gymnastikdirektörer. De var därför naturligt nog mycket intresserade av idrott. Under olympiaden i Stockholm 1912 satt därför de båda på läktarna och följde spelen. Mormor var väldigt imponerad och ordnade vid hemkomsten "Olympiad" på gräsmattan framför huset. Hon hade lärt sig, att man skulle springa långsammare i början och sätta in spurten på slutet. Hon praktiserade detta och kom därför ohjälpligt sist.

Nästan på dagen tio år efter inflyttningen på Vall flyttade familjen in till Gävle där morfar köpt fastigheten Kungsbäcksvägen 12. Då hade han sedan 1918 varit på övergångsstat för att fram till 1941 bland annat vara försäkringschef vid försäkringsbolaget Hansas generalagentur i Gävle. Under beredskapsåren återinträdde morfar i regementets reserv och tjänstgjorde bland annat som hemvärnsofficer och chef för 91. luftbevakningskompaniet. Efter kriget och fram till 1952 var morfar siffergranskare hos Petterssons Möbelaffär i Gävle.

Fastigheten på Kungsbäcksvägen såldes 1954.

På Kungsbäcksvägen 12 i augusti 1941.

Birgitta Modin och Bengt Hellström. Fotografierna från vänster son, far och farfar.
Foto: Knut Björkenstam.

MINNEN FRÅN PLUTONCHEFSSKOLAN 1956-1957 II

av Håkan Hansson

Här följer min andra artikel med minnen från plutonchefsskolan på Livkompaniet. Då redaktören anmodat mig att skriva ytterligare en gång utgår jag ifrån att min artikel i *Bocken 2009* fått ett någorlunda positivt mottagande.

Kapten Bromans tal till kompaniet

Kapten Broman stod för många bravurnummer. Ett som var ganska roligt var när han vid en uppställning inne på kompaniet sköt fram hakan, tog till orda och sade som vanligt halvt läspande: "De där nattpermissionerna jag gav er för ett tag sedan börjar bära frukt. Nu kommer ni igen, den ena efter den andra, och vill ha nattpermissioner för att era fästmör och fruar har blivit med barn och ni måste vara hemma och trösta dem. Jag är "schäker" på att era fruar och fästmör helst hade "schett" att ni inte hade fått några nattpermissioner".

Vägglöss

En svinkall vintermorgon upptäckte vi att tio av tolv, då ännu vita och fina pälsar, som hängt vid våra vapen i kompanikorridoren, saknades. Första tanken gick till de stackare som låg i tält ute på kaserngården. Varför låg de nu i tält och just på kaserngården? Jo, något som ingen trodde existerade längre utan som man bara hört talas om hade drabbat en av kasernerna. De hade fått VÄGGLÖSS i C-kasernen!

När man skulle röka och sanera kasernen fick naturligtvis ingen bo där. Tältarna på kaserngården hade givetvis frusit under natten och vad var då naturligare än att de lånat våra pälsar. En försiktig förfrågan i tälten gav, om man inte blev ombedd att fara åt helvete, i alla fall negativt resultat. Inte fan hade de lånat några pälsar av oss som låg på, vad man ibland häcklade, Livkompaniet. De hade ju i den "fredsförläggning" de låg i obegränsad tillgång till Kronans grå filtar och behövde inte frysa.

Under dagen hade vi en av de kallaste övningar man kan tänka sig. Det var kallt och blåsigt och vi skulle se på förevisning av ilastning i godsfinka av såväl trupp, hästar som fordon på Hagaströms järnvägsstation. Vi frös där vi stod timma efter timma utan att kunna röra oss. Det hade väl räckt med att vi tittat på förevisningsövningen en gång. Nej, vi skulle stå där och titta på när de övade gång på gång. De hade stulit tio pälsar av de tolv som hängde där. Av någon outgrundlig anledning var en av pälsarna som hängde kvar min! Möjligen var det ett försök att kasta över skulden för stölden på mig och den andre. I så fall ett misslyckat försök.

Skytteplutonen i kompanikorridoren.

När vi kom tillbaka till kompaniet på eftermiddagen var mysteriet löst. Två malajer i våningen under oss hade tagit pälsarna. Nere i hamnen hade de bytt pälsarna mot brännvin på en av de utländska båtarna som låg där. De tio som blivit av med sina pälsar fick efter sedvanligt byråkratiskt krångel ut nya.

Byråkratiskt krångel

Vid den tiden, som det heter i Den Heliga Skrift, skulle man alltid när man förlorat något av utrustningen skriva en förlustanmälan oavsett vilket värde prylen hade. Detta var ju ett byråkratiskt kraftprov av hög dignitet eftersom vi visste att en förlustanmälan hanterades i 13 olika instanser innan ärendet var avslutat och förlusten reglerad genom avdrag på den inte alltför högt tilltagna dagpenningen om 2 kronor och 50 öre. Vi tyckte det var en helt onödig byråkrati och fick medhåll. Möjligen ledde den djävulska aktion vi nu inledde till den förbättring som inträdde senare.

Det billigaste i vår utrustning var de svarta och vita band vi hade för att markera om man var fiende. Banden var noggrant värderade till den fantastiska summan av tio öre. Nu flög fan i oss. Vi beslöt oss för att göra "revolu-

tion". Varje man på plutonen skrev en förlustanmälan på ett vitt eller svart band. Den som råkade ut för vår aktion var överfuriren Pelle Lindström. Vår kompaniadjutant, fanjunkare Bertil Andersson, vågade vi inte utsätta för "kuppen".

Den förste av oss gick in till Lindström och presenterade sin förlustanmälan på ett band värt tio öre. Som byråkratin påbjöd skrev han då ut ett interimskvitto. Med det skulle man gå till intendenturmaterielförrådet. Vid uppvisande av kvittot fick man ett nytt band. Näste man gick in och samma procedur följde. När tredje man gick in gick Lindström ut. Utanför dörren stod ytterligare 30 man i kö för att lämna sin förlustanmälan. Lindström bad oss återkomma om en kvart.

Efter en kvart stod vi där igen. Lindström uppenbarade sig och vi såg nog ganska snopna ut när han gick utmed vår kö och delade ut vita och svarta band till oss som skrivit förlustanmälan. Han hade förstått vår aktion på ett tidigt stadium. Under den kvart han var borta hade han gått till förrådet och hämtat 35 band av varje sort. Detta var enklare än den byråkratiska procedur som en förlustanmälan för med sig.

Vid en repetitionsövning jag gjorde några år senare hade de militära myndigheterna infört begreppet bagatellförlust. Om man förlorade en sak som var värd mindre än tio kronor, eller var det kanske 20 kronor, behövde man inte betala. Dock var byråkratin ej helt borta men åtskilligt förenklad.

Kvällsövning med varmt resultat

När vi var nyinryckta var det inte många av befälen som tillmätte oss något större mått av intelligens. Därför blev en del övningar som de blev. En torsdag skulle vi ha kvällsövning i västra delen av Lilla fältet. Befälet skulle inte lägga sig i utan var och en skulle sköta sig själv. Ingen samverkan var tillåten. Av denna anledning placerades vi ut så att vi inte kunde ha ögonkontakt med varandra. Övningsändamål: tillagning av ärtsoppa.

Övningen började. Med allvar tog vi itu med våra uppgifter. Det var bara att ta fram det lilla spritköket, fylla på med rödsprit och tända på. Avsikten var att vi skulle laga till och värma Kronans ärtsoppa. Den var förpackad i fyrkantiga pappersförpackningar med tillverkningsår stämplat på. I vårt fall 1941. Alltså 15 år gammal. Vatten hade vi fått ta med oss så det var bara att blanda, röra om och värma. Sedan var det bara att äta utan order uppifrån.

Här satt vi nu 35 man utan ögonkontakt med varandra – men med ögonkontakt med vårt kasernområde – och åt en ärtsoppa som inte på något sätt gjorde skäl för namnet. Det var närmast en gröt som i stort sett var helt smaklös och utan salt och senap. När vi serverades ärtsoppa i regementets matsal var det fläskbitar i den. Dock inte här. Fläsk är svårt att frystorka.

Jag tror inte det var någon i plutonen som var så tafatt att han inte kunde fylla på ett spritkök med rödsprit, tända det, ställa på ett kokkärl, fylla i vatten, vispa ned 15 år gammal frystorkad ärtsoppspulver och värma upp.

Författaren låter sig väl smaka.

Hur man skulle äta den är jag säker på att inte någon behövde närmare undervisning om. En helt onödig övning att minnas. Detta skrivs av en som av omständigheterna fick lära sig laga mat och ta vara på sig själv i 10-årsåldern.

Löjtnant Bodecker

Löjtnant Arne Bodecker sades komma från Hudiksvall. Han var urtypen för en militär som såvitt vi hörde styrde och ställde bland sina beväringar och höll tummen i ögat på dem. Själv hade jag inte att göra med honom annat än vid en repetitionsövning. Där hade han synpunkter på en övning som gick ut på att lära soldaterna hur de skulle hålla kokkärlet när de hämtade mat vid utspisningen. Med tanke på vad jag ovan skrivit om ärtsoppa hade Bodecker rätt när han betraktande övningen "Hurmanskallhållakokkärletnärmanhämtarmatvidkoktrossen" sade: "När det är fråga om mat begriper väl för fan

beväringen att han måste hålla kokkärlet med öppningen uppåt för att han skall få någon mat i det!"

Bataljonsövning med förhinder

En råkall och ruskig höstmåndag, en sådan där dag då man helst vill stanna i sängen för att allt bär emot, skulle vi ha bataljonsövning. Vid morgonuppställningen märktes det att det var något särskilt men vad det var kunde vi inte komma på. Det låg något ödesdigert i luften men det kanske bara var inbillning. Efter uppställningen fick i veta vad som hänt.

En rekryt i C-kasernen hade kommit tillbaka till regementet på söndagskvällen. Han började med att städa sitt skåp. Sedan lämnade han tillbaka en mindre summa pengar som han lånat av en kamrat. Han tog fram sitt kokkärl och lämnade det till en annan med orden: "Det här behöver du bättre än jag". Efter det tog han sin kulsprutepistol och sade: "Nu skall jag gå och göra vapenvård inför morgondagens övning".

Han lämnade logementet och någon minut senare hördes ett skott från vapenvårdsrummet. När kamraterna gick dit fann de att han skjutit sig i huvudet. Han var död. Nu hade vi förklaringen till den ödesdigra stämningen på morgonen. Den blev inte bättre under dagen. Flaggan på kanslihuset hissades på halv stång och stämningen i allmänhet var tryckt trots att det inte var någon på vårt kompani som kände den avlidne. En klok man i regementsledningen tog beslut om att bataljonsövningen skulle ställas in. Vad vi fick göra i stället minns jag inte.

Stoltz pedagogiska lektioner

Fanjunkare Lennart Stoltz ville alltid att det skulle hända något dramatiskt under hans övningar. Jag förstår fortfarande inte varför man lade alla inomhuslektioner till eftermiddagarna. Efter lunchen är man trött och minst mottaglig för information. Sålunda somnade de flesta. Men inte på Stoltz lektioner. Han visste hur man skulle göra för att hålla oss vakna. Till slut blev det så att man bara satt och väntade på att något skulle hända.

Vid en av hans lektioner somnade jag djupt in. Jag vaknade dock kvickt av att jag fick ett suddgummi i huvudet. Stoltz hade upptäckt att jag somnat och slängde med all kraft ett suddgummi tvärs genom lektionssalen och lyckades pricka mig. Med sarkastisk stämma talade han sedan om för mig att han hade tänkt låta mig sova vidare för jag såg så rolig ut och var "så djävla lik ett av Mumintrollen" där jag satt hopsjunken som en säck.

Vid ett annat tillfälle visade han diabilder på olika marschgrupperingar, postställen, fältarbeten och så vidare. Dödande tråkigt och sövande. Stoltz som kände oss mycket väl hade i förväg räknat ut när ungefär halva plutonen på 35 man hade somnat. När han kom till denna tidpunkt hade han smugit in fotot av en mycket snygg, naken kvinna bland de militära bilderna. På bråkdelen av en sekund togs bilden bort och Stoltz frågade en av oss: "Vad

På "luckan". Från vänster Ingemar Andénius, författaren, Knut Björkenstam, Björn Fröberg, Per Erik Levén, Per Olov Edvinsson, Torsten Håkansson och Bengt Hedberg.

hade hon för örhängen på sig?" Den tillfrågade kunde inte svara varpå Stoltz yttrade: "Vad tittade befälseleven då på?" Efter denna episod höll sig alla vakna. Ingen ville gå miste om kommande överraskningar .

Priset tog vår fanjunkare vid ett annat tillfälle. När gott och väl halva plutonen slumrat in väcktes den av en fruktansvärd skottsalva från ett automatvapen. Före lektionen hade nämligen Stoltz lagt en kulsprutepistol med fullmatat magasin med lös ammunition i lådan i skrivbordet på katedern. Vid lämpligt tillfälle drog han ut lådan och sköt en lång salva med vapnet. Han nådde önskad effekt. Alla vaknade och vågade inte sova mer den lektionen. Det kunde ju finnas mera ammunition i magasinet. Om detta visste vi dock inget. Vi måste dock utrymma lektionssalen då det var omöjligt att vara kvar där inne på grund av krutrök och damm från de splittrade plastkulorna.

*

Ja, detta var tillsammans med mitt inlägg i Bocken 2009 några minnesbilder från min första tjänstgöring vid Hälsingarna. De är ursprungligen nedtecknade utan någon som helst tanke på att publiceras. Att så nu har skett beror på att redaktören har övertalat mig till detta. Förhoppningsvis har de roat en och annan att ta del av dem. De ger i alla fall en liten bild av hur det förhöll sig på regementet vid mitten av 1950-talet. Jag har fler minnen att komma med. Men det får väl redaktören och andra avgöra om så skall bli fallet.

FRÅN BEFÄLSUTBILDNINGEN TILL SISTA REPETITIONSMÖTET

av Sten Björkenstam

Eftersom jag vet att redaktören för Bocken efterlyser artiklar, vill jag bidra med spridda minnen från min tid på plutonchefsskolan på I 14, aspirantskolan i Halmstad på I 16 samt några repetitionsövningar under 60- och 70-talen.

Efter studentexamen 1963 vid Gävle Högre Allmänna Läroverk, som det så fint hette på den tiden, och en rundresa i Europa med en gammal Volkswagen från 1950 med min mor på passagerarstolen, var det dags att rycka in på I 14. Med givna förutsättningar och ingen aning om vad jag skulle vilja göra i framtiden, blev målsättningen att åtminstone försöka mobilisera intresset för att bli officer. Det skulle visa sig längre fram under utbildningen att officersyrket inte riktigt var "min grej", men detta återkommer jag till.

Vad kommer man ihåg från den första tiden fram till jul, då man blev befordrad till korpral? Som kompanichef hade vi kapten Stig Hallste och som plutonchef löjtnant Gunnar Fredriksson. Den dagliga kontakten hade vi med fanjunkare Tore Sörqvist, som verkligen ansträngde sig för att göra män av oss pojkar. Här några minnesbilder från fanjunkare Sörqvists övningar:

Hälsningsövningar

På kaserngården var hälsningsövningar mycket viktiga på den här tiden. Uniformstvång på fritiden innebar ju också hälsningsplikt. Hela plutonen gick i cirkel på kaserngården och vid passerandet av fanjunkare Sörqvist gjordes honnör till både vänster och höger. En befälselev tyckte sig vara orättvist bedömd, varvid han vid nästkommande varv hälsade med vänster hand. Detta upprepades en gång till varvid fanjunkare Sörqvist utropade: "Va fa'n gör ni karl!" Det blev en dags kompaniförbud!

Snabbeld på korthållsbanan med kpist.

Snabbeld gick till så att man låg ner med kpisten säkrad 50 meter från skjutvallen. På startkommando full fart fram till skjutvallen, slänga sig ner, osäkra vapnet och sedan försöka träffa fyra helfigurer som en och en vreds upp i frontal position. Vid skjutgenomgången hände det som absolut inte får hända: ett par skott brinner av mitt emellan benen på fanjunkare Sörqvist. Det blev två dagars kompaniförbud. Befälseleven i fråga döptes snabbt om till "Harry Pang-Pang".

Författaren i uniform m/ä (plymen kom tyvärr inte med på kortet) inför paradering i kanslihusets trappa vid officerskårens höstmiddag den 26 oktober 1963.
Foto: Knut Björkenstam

Militära femkampen - del 1

Det som kanske främst "roade" mig under det inledande skedet var faktiskt den militära femkampen. Kanske hade jag blivit påverkad av världsmästaren Bengt Lorichs, som jag såg träna på somrarna på Valsta säteri utanför Köping där vi tillbringade många härliga sommarlov i början av femtiotalet. På initiativ av Ulf Måhlén lockades jag med på en fem kilometers terränglöpningsrunda arrangerad för uttagning till regementets lag i militär femkamp. Terränglöpningen var inte min starka sida visade det sig, men jag beslöt ändå att anmäla mig till regementsmästerskapet tillsammans med några till på Livkompaniet. Jag kom faktiskt fyra. Detta mycket beroende på min jämnhet i alla grenar med hinderbanan som favoritgren.

Nästa tävling var milomästerskapet på hemmaplan. Då blev det en tiondeplacering och jag var den siste deltagaren som fick pris ur överste Henrikssons hand. Priset var så litet att jag inte kommer ihåg vad det var. Däremot minns jag väl att tävlingssekretariatet räknat fel på min placering, som skulle varit nr. 11. Jag betraktade ändå placeringen som en framgång, eftersom min högra axel blivit skadad i samband med tidigare övningar i längdkast med skafthandgranater. 50 meter satte sina spår.

Sedan följde milomästerskapen och jag blev uttagen också till dessa. Denna gång lämnade jag dock över till en annan soldat, för mina fötter var helt slut. Då förstod jag inte varför, men visst berodde det på kronans gymnastikskor med blå översida av tyg och en fem millimeter tjock sula av hårdgummi. Tänk så idiotiskt med tanke på hur joggingskorna är konstruerade idag med luftkuddar och allt.

Aspirantskolan i Halmstad på I 16

Denna period i utbildningen från januari till augusti 1964 var i stort mycket trevlig med några toppar och dalar. Det trevligaste var nog att vi var hela fem aspiranter från I 14: Leif Larsson, Ulf Måhlén, Ejvind Järnkrok, Björn Bäckman och jag själv. (Leif, som gick ut etta på kursen, slutade som major,

Ulf hoppade av, Ejvind blev reservare, Björn hoppade av och själv gjorde jag detsamma till julen samma år. Varför kommer jag till längre fram).

Inför resan ner till Halmstad insåg vi, att för att få ett bra liv tillsammans på helger och fritid, måste vi ha ett eget boende. Följande annons sattes in i Halmstad Allehanda: "5 aspiranter önskar rum för förvaring av civila kläder". Vi fick snart ett positivt svar av ett äldre par med ett litet hus i stadsdelen Kärleken i norra Halmstad. Vi fick tillgång till egen entré, kök, ett allrum samt badrum. Hyran kommer jag inte ihåg men vi delade på fem. En annan stor fördel vi hade förutom privat bostad, var min Volkswagen från 1950, som fortfarande var vid god vigör efter Europaresan. Eftersom vi bodde i stadsdelen Kärleken, döpte vi bilen till "Älsklingen" - mycket fyndigt tyckte vi.

Kompanichef var kapten Rydvall och utbildningschef major Nordin. Vår plutonchef var löjtnant Strömberg, en elegant officer som tyckte mer om fester än "ålning medelst hasning". Som instruktör hade vi en tuff rustmästare vars namn var Falk. Han hade tjänstgjort på Fallskärmsjägarskolan och blev omåttligt populär efter att ha myntat två uttryck: "Längre steg och oftare" riktat till två aspiranter som inte förflyttade sig tillräckligt snabbt inför en uppställning. Det andra uttrycket: "Snödjup en och tjugofem" efter en spektakulär vurpa på skidor.

Vinterutbildning i Östersund

Eftersom det var snöbrist i Halland drog hela kompaniet upp till Östersund med buss. Vi förlades i FBU:s baracker norr om staden nere vid Storsjön. Varje morgon före frukost hade vi uppställning på gården iförda skidstavar. Rustmästaren körde hårt med oss yrvakna och sömndruckna aspiranter.

Vi aspiranter var säkert gynnade framför "vanliga" soldater, ty vi kunde kvittera ut både löparskidor och hickoryskidor med låg fästpunkt och skruvade stålkanter. Det är kanske synd att kalla löparskidorna för löparskidor, men de var åtminstone bara dubbelt så breda som dagens. Jag körde den obligatoriska tremilen på dessa skidor i töväder med minst en centimeter vatten i spåret. Mina ljumskar fick ta mycket stryk men jag gick i mål på stipulerad tid trots allt.

Med de så kallade "slalomskidorna" gjorde jag några spektakulära konststycken utan att vid något tillfälle bryta några ben, vilket får anses vara unikt eftersom "låg fästpunkt" innebär att pjäxan sitter fast på skidan som i ett skruvstäd. En söndag gjorde vi en utflykt till Åre med kronans buss. Med skidor och stavar i handen åkte man två i varje liftkorg upp på Hummelns topp för att sedan susa ner med självlärd slalomteknik.

På ett flackt parti skar vänstra skidan ner i snön varpå den högra gjorde likadant och jag for i backen förstås. Efter nästan ett fullgjort åk var det roliga slut och det kunde jag inte acceptera. Tog de avbrutna skidorna och stavarna

över axeln, ställde mig på vägen och susade ner till byn på skosulorna, en prestation i sig för kronans pjäxor är inte speciellt stadiga trots uppstagning med extra sockor och papper.

Sista veckan tillbringade vi i Hemavan för mer extrem vinterutbildning med övernattning i snöbivack och instruktion i utförsåkning. Löjtnant Strömberg "beordrade" mig (kanske anmälde jag mig frivilligt) att visa truppen hur man passerar ett gupp i backen. Jag intog position och stakade iväg med full fart rakt fram mot det iordninggjorda guppet. Naturligtvis ville jag göra ett gott intryck på truppen men främst på löjtnant Strömberg, varför jag passerade guppet med rejält frånskjut. Resultatet blev inte det som varken jag eller någon annan hade förväntat sig. Efter en fin båge genom luften landade jag på skidspetsarna djupt nerkörda i snön. Där stod jag och vibrerade tills någon kom fram och förlöste mig. Denna gång höll faktiskt båda skidorna och klackarna på pjäxorna satt kvar. Fick genast höra att jag missuppfattat ämnet: det skulle vara en mjuk och följsam gupptagning.

Så återvände vi till Halmstad för att möta våren. De vanliga övningarna återupptogs varav två som jag minns väl.

1. Plutonen står samlad i ett skogsbryn med blicken mot skogsdungen på andra sidan det öppna fältet där fienden har förskansat sig. Till höger finns en skogsridå, som ansluter till nämnda skogsdunge. Frågan lyder: Ska vi anfalla över det öppna fältet eller göra en kringgående rörelse via skogsridån? Fler än en svarade att anfall över fältet blir bäst. För min egen del sa självbevarelsedriften att det vore förenat med döden för fler än en aspirant. När jag fick frågan var svaret givet: "Vi anfaller via skogsridån och smyger oss på fienden". Det kändes faktiskt lite kymigt att stå där ensam med detta förslag, men jag fick rätt - vi anföll enligt min plan och med minimala förluster.

2. "Aspirant Björkenstam tar sin grupp (det var Leif, Ulf, Ejvind och Björn) och förflyttar sig efter mörkrets inbrott till "H" i Haverdal för bevakning av vägskälet och eventuella fientliga aktiviteter". Uppdraget lät inte så märkvärdigt och alla tyckte att det skulle bli både trevligt och spännande. Det var bara det att den natten blev det bäcksvart med tyngdpunkt på svart. Vi såg inte handen framför oss och lampor var förbjudna. Det blev en hel del feltramp på myrarna med blöta kängor som resultat och fall bakåt, framåt och åt sidorna. Väl ute på en liten väg mot målet var det bara att traska på så länge som vi hörde fotskrapet mot gruset.

När vi skymtade det anbefallda vägskälet var det bara att krypa in i granbeståndet och sova till dess att någon ur de egna trupperna väckte oss såsom instruktionen löd. Plötsligt vaknar vi upp ur vår djupa sömn av ett kraftfullt skjutande. Vi reser oss upp och konstaterar först att granbeståndet är så lågt att vi kan se klart vad som pågår borta vid vägskälet. Sedan att det är våra egna som påbörjat ett anfall runt omkring oss. Tack och lov att dom sköt med lös ammunition, för annars hade inte denna artikel kommit till, vilket någon kanske beklagar.

Militära femkampen -del 2

Självklart skulle jag ta upp militära femkampen igen. Det var ju så roligt sist. Hinderbanan i Halmstad var av samma typ som i Gävle så det kändes hemvant. Jag fick också med mig mina fyra kamrater från I 14 och så begav vi oss ut på banan för träning av de olika momenten. Jag koncentrerade mig på det fyra meter höga steghindret med fasta stegpinnar. Upp och över med ett elegant hopp för att landa på fötterna i den lite ojämna sanden. Det flöt på bättre och bättre ända till vad som kom att bli det sista hoppet för då gjorde det fruktansvärt ont i höger fot efter nedslaget.

Snabbt upp på Leif Larssons breda rygg för transport till sjukan. "Jaha", sa läkaren, "det är väl lika bra att amputera, för det är väl bara en tidsfråga annars innan nästa ben går av". (Det var tuff jargong på den här tiden). Det blev tre spikar i foten, gips upp till knät och sjukskriven i grupp 2 resterande tre månader. Måste här skjuta in en eloge till major Åke Bendrik, som åkte ner till Halmstad för att besöka mig på lasarettet tillsammans med kompanichefen. Det var tjusigt gjort.

De sista tre månaderna av kursen flöt på i en, som jag upplevde det, behaglig takt med inre tjänst. Kunde också köra bilen och med fullt manskap bege mig ut till Tylösand för att bada. Gipset plastade jag in ordentligt och med kryckorna vid vattenbrynet var det bara att hoppa i med det vita högerbenet stickande upp som ett periskop.

Efter obligatorisk trupptjänst på hösten med avbrott för sjukskrivningar på grund av inflammation i benet efter det att spikarna dragits ut, tog jag min mats ur det militära. Jag fick ju tid att tänka över min situation under sjukfrånvaron och vad jag egentligen ville göra här i livet. Jag kom efter stor vånda fram till att "detta var inte min grej". Det fick bli en treårig ingenjörsutbildning i stället. Med facit i handen var det den bästa lösningen för mig.

Mina repetitionsövningar

I och med avhoppet från det militära var inte kontakten helt bruten för det. Som fänrik och vaktplutonchef på brigadstaben IB 44 fick jag uppleva flera "repmånader" men bara en SÖB uppe i Kalix bland mygg och knott. Med fortfarande lite ont i den brutna foten och något handikappad i löpning, var jag tacksam för att inte ha hamnat på ett skyttekompani med mer "ociviliserat liv i busken". Första "repmötet" kom redan 1967 och sedan rullade det på i snabb takt fram till sista gången i slutet av 70-talet, då jag föll för åldersstrecket.

Här kommer några minnesbilder från olika repetitionsmöten utan angivande av datum eller platser eftersom jag i skrivande stund inte kommer ihåg sådana uppgifter, som dessutom kanske inte heller betyder så mycket i detta sammanhang. Dock med ett undantag:

Arbrå 1967

Det var ett klassiskt "repmöte" med repgubbar i 30-40 årsåldern, varav många varit med förr och visste precis hur man skulle bete sig, det vill säga uppträda mer eller mindre berusade även på tjänstetid. Vid varje morgonuppställning gällde det att kontrollera om någon kapsyl stack upp ur benfickan. För en ung fänrik utan erfarenhet i dessa sammanhang var det en ganska tuff uppgift. Stor hjälp och stöd hade jag av löjtnant Henning Jansson, som ansvarade för stabskompaniet i sin egenskap av instruktör och stridsdomare.

Det var tältstab, order- och mässtält, där mellanöl serverades för befälet (böts ut mot lättöl gången därpå), cykeltolkning efter traktor och gevär till soldaterna. Cykeltolkningen visade sig vara en direkt fara för gubbarnas fortsatta liv och lem. Efter en allvarlig incident med stort manfall på grund av gevär som trasslade in sig i linan, beslutade jag uppsittning på traktorsläp och lastbilar i fortsättningen.

Boendet för befäl var mycket välordnat med inkvartering i privat villa i Orbaden. Med förarbevis och tillgång till en valp var transporterna fram och åter inga problem. En gång hade vi dock problem att komma i tid till morgonuppställningen, men det berodde på att jag och tre till inte kom hem från Söderhamns nattliv förrän klockan fem på morgonen. På kaptenens fråga, som riktades till mig som plutonchef: "Var har ni varit", fanns inte mycken betänketid så svaret blev: "Vi har varit på väg, kapten". Jag kunde ju inte säga som det var och förresten så saknades en person, som blev kvar i min bil sovandes till lunch.

En dag skulle vi ha skjutövning med granatgevär. Efter kort instruktion om handhavandet, vilket var okänt för de flesta i plutonen, bar det iväg till anvisad plats. Vid beskådandet av skjutfältet kunde vi konstatera att platsen var mycket illa vald. Borta vid skogsbrynet promenerade ett antal stutar och det skulle bli en fin artikel i tidningen dagen därpå: "Repsoldater ratar kronans mat och skjuter skarpt med kanon på levande boskap". Det blev ingen skjutning med granatgevär den gången. Det blev det dock vid ett annat "repmöte" men då på regementets eget skjutfält.

Sista dagarna ägnades åt rengöring av all utrustning innan återlämnandet till mobiliseringsförrådet. Vapen och annan personlig och gemensam utrustning hanterades på sedvanligt sätt. Med cyklarna blev det en helt ny variant. Närheten till sjön blev en för stor frestelse för gubbarna, varför dom tog cyklarna och slängde helt sonika i dem i sjön i och för rengöring.

Blandat från senare repetitionsmöten

Senare "repmöten" blev av helt annat slag fast alltid under den varma årstiden. Min befattning som vaktplutonchef på brigadstaben var densamma, men nu fick jag hand om specialutbildad personal av betydligt yngre årgång och kunskaper som jag snabbt tog till mig.

Lite överraskande fick vi besök av utbildningschefen "Pålle" Strömberg under min skjutövning med granatgeväret Carl Gustav. Han ville absolut se fänrik Björkenstam skjuta. (Jag kände mig alldeles kall inför uppgiften, då det säkert var femton år sen sist). Jag uppfattade det som inte bara en önskan utan snarare en order så det vara bara att gilla läget. Intog liggande skjutställning, siktade på stridsvagnsattrappen 200 meter bort, utropade "skott kommer" och fyrade av. Hade stridsvagnsmålet stått 175 meter närmare hade det blivit en klar fullträff. Översten drog sig tillbaka utan kommentar.

Jag fick vid ett senare tillfälle möjligheten att hämnas lite på "Pålle" Strömberg. Han kommer oanmäld gående fram mot bommen vid stabsplatsen. Jag hälsar artigt med en honnör och låter honom förstås passera. Går därefter ut till hans bil som, döm om min förvåning, är olåst. Tar med mig portföljen som ligger i baksätet och återvänder till mitt tält för genomsökning av innehållet, vilket visar sig vara övningsbestämmelser för hela bataljonen. Hittar B-styrkans radiofrekvenser, som efter lån av en RA 105 från stridsledningshytten gav många roliga stunder under övningens gång, då alla ropameddelanden från B-styrkan besvarades av mina soldater med ständig passning. Efter ett par timmar återkommer "Pålle" och frågar om vi sett hans portfölj. Jag lämnar förstås tillbaka portföljen med en skarp uppmaning att aldrig lämna bilen olåst. Han måste ha tolkat mitt omhändertagande som tecken på ansvarskänsla för militära hemligheter, ty inga frågor ställdes huruvida jag läst i handlingarna.

Vid övningar i Marma hade vi som vanligt larmminerat runt hela stabsområdet. Plötsligt brakade det till på baksidan av stabsplatsen. Larmmineringen hade talat sitt tydliga språk: Otillbörligt inträngande på vårt bevakningsområde. Eftersom det var mitt på ljusa dagen var det lätt att konstatera orsaken. Det var ingen mindre än överste Gåsste, som tydligen ville göra ett stabsbesök lite mer diskret. Så var det än en gång dags för vaktplutonchefen att utnyttja situationen för ännu en skarp reprimand till en överste som borde veta bättre (eller hut, men det vågade jag inte säga).

När man ligger ute i buskarna med värnpliktiga, som hellre skulle vilja åka hem till mamma, är det viktigt att stimulera dem med roliga aktiviteter. Vid ett par tillfällen iscensatte vi eldöverfall på egna stabsplatsen och mitt i natten för att höja underhållsvärdet för de "drabbade" men främst för mina egna vaktsoldater. Ingen av gångerna kom det fram att den egna vaktplutonen bar ansvaret. Varför skulle man misstänka den egna personalen, som är tillsatt just för att skydda de sina? Alla var mycket nöjda med undantag för dem som kanske låg och sov och måste besätta eldställningar som inte hade grävts.

Morgonen därpå blev jag inkallad till order- och mässtältet där den dagliga ordergenomgången pågick. Brigadchefen Sten Wiberg ville tala med mig. På lite skakiga ben begav jag mig genast dit för en förmodad rejäl utskällning. Någon hade kanske skvallrat ändå. Döm om min förvåning när brigadchefen efter några inledande ord framförde stort beröm till vaktplutonen, som agerat

rådigt och snabbt vid det oväntade eldöverfallet på natten. "Tack överste", blev mitt korta svar och jag gick tillbaka till mina mannar. "Va' sa' han?" blev frågan. Ja, han tyckte vi hade skött oss mycket bra och jag skulle framföra detta till Er. Det skrattades mycket åt händelsen vill jag påstå.

Nu börjar mitt ordförråd tryta och minnet likaså. Kanske läsaren börjar tycka det blivit långdraget. Därför ber jag att få tacka broder Knut, som fick mig att skriva ner dessa minnesanteckningar.

REGEMENTETS IGENKÄNNINGSSIGNAL

av Staffan Ohlsson

I somras anslöt jag min dator till Spotify. Det är otroligt vad mycket musik man kan finna där. Musik, som man kommer ihåg, men som inte spelas på alla de kanaler, som finns idag. Jag sökte mig fram efter allt möjligt, men allt fanns inte. Jag kom att hamna på fransk marschmusik, som låter lite speciell, men är klart njutbar.

Så plötsligt. En marsch började med ett par takter, som jag kände igen, men som det tog några sekunder innan jag kunde placera. Jo, jag hörde rätt. Regementets igenkänningssignal! *Défilé de la Garde Républicaine* heter marschen, men hur den kommit till vårt regemente undandrar sig mitt bedömande. I och för sig är det kanske inte så konstigt. Många musiker från kontinenten kom till vårt land under 1800-talet. Någon kan ha haft marschen med sig.

Ja, fältet är nu öppet för vidare spekulationer.

TANKAR KRING EN GÄSTBOK

av Knut Björkenstam

I samband med höstmötet med I 14 S i oktober 2008 överlämnade Ulla Gotthold till mig fyra stycken skrivböcker. De var rubricerade *GÄSTBOK I – IV.* Ulla Gotthold hade i sin tur fått dem av Margareta Laessker, som under många år tjänstgjort på personaldetaljen på regementet. Det var dess gästböcker det var fråga om. Kanske skulle det kunna vara något för *Bocken* tyckte Ulla då jag tog emot böckerna. Och varför inte? Alla uppslag och idéer tar ju som bekant redaktören alltid emot.

Efter att ha studerat dem närmare har jag funnit dem tillräckligt intressanta för att beröra dem i kamratföreningens årsskrift. Inte minst med hänsyn till så många "kända" namn som dyker upp i samband med att "gästerna" tackar för sig och sin tid på detaljen. Jag återkommer till det. Tankar utifrån min kontakt med de aktuella böckerna har blivit vad som nu kommer.

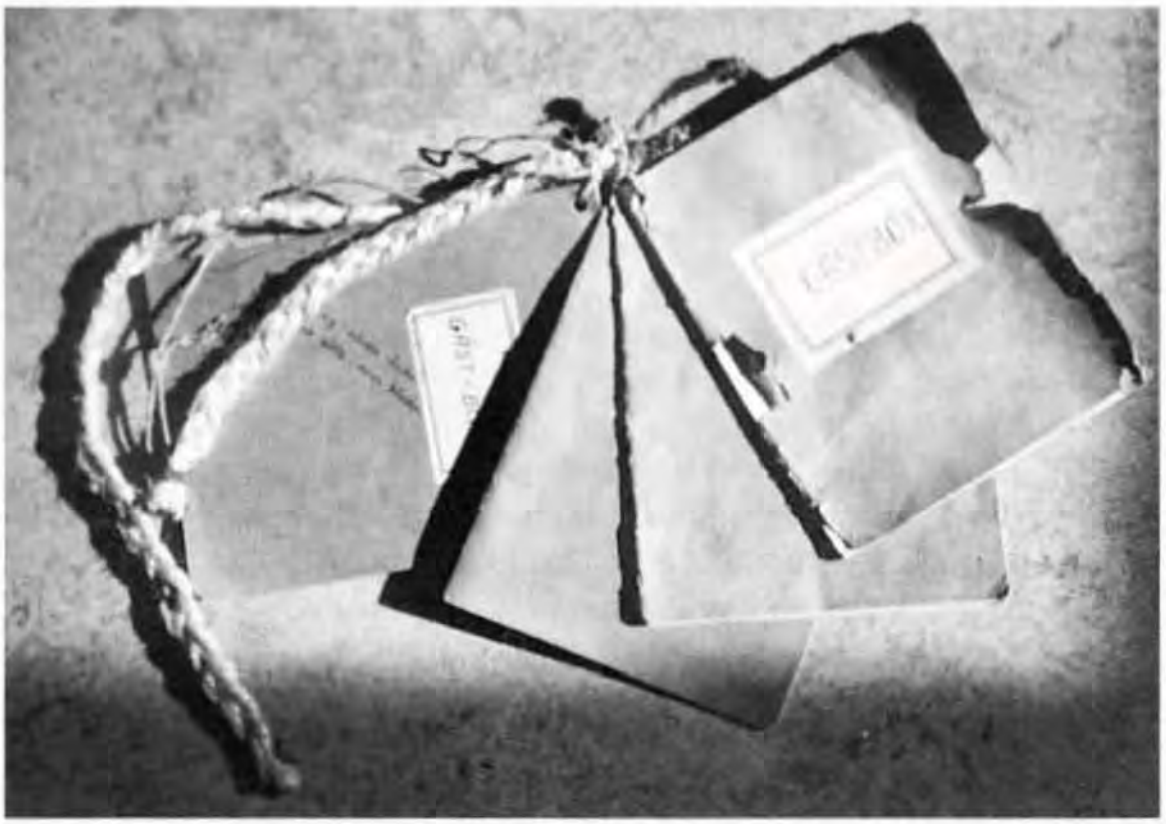
Böckerna är av den modell som vi äldre minns från vår egen skoltid. De har blått omslag och är antingen avsedda för skrivning eller räkning, det vill säga linjerade eller rutade sidor. Tidens tand har dock gjort att den blå färgen numera är snarare grå än blå. Böckerna hålls samman av flätat grovt snöre försett med lack i ändarna. Av lacket återstår i dag inte mycket.

De fyra gästböckerna omspänner tiden från och med 1951/1952 fram till och med den 16 juni 1971. Då finns den sista noteringen i form av ett antal namnteckningar för som jag förmodar då anställd personal med major Åke Bendrik som chef.

Gästbok I slutar 1959. Bok II har en första datering den 18 maj 1959 men den första "gästen" har skrivit den 18 juni samma år. Den sista anteckningen är från den 20 juni 1963. Bok III omfattar tiden 1964 - 1966 och bok IV åren 1967 - 1971.

Innan jag går vidare och berör gästböckerna finner jag det lämpligt att något beröra den organisation i vilken personaldetaljen (Pd) ingick under de ovan angivna åren. Då var inskrivningschefen inte bara chef för sin egen expedition utan jämväl för mobiliserings- (Md) och personaldetaljerna. Inledningsvis var det överstelöjtnant Knut Björkenstam (sr) med major Nils Frykberg som chef för Md och kapten Gunnar Fernquist som chef för Pd. Den förstnämnde kom 1956 att avlösas av major Arne Dyberg. De båda detaljcheferna ersattes efter hand av kapten Oscar Sundberg respektive kapten Sven Bratt.

I slutet av 1950-talet blev inskrivningsexpeditionen en egen enhet på regementet. Härvid bildades mobiliseringsavdelningen med två detaljer, de ovan

nämnda Md och Pd. Chef för avdelningen var i början av 1960-talet major Ingvar Sjödin som 1964 kom att avlösas av major Åke Bendrik. Denne var kvar som chef, med ett kort avbrott i slutet på 1960-talet, då kapten Lennart Kindström uppehöll befattningen, fram till de stora organisationsförändringarna 1970 i samband med OLLI-försöken (Organisation i Lägre regional och Lokal Instans). Chef för Md var hela tiden kapten Oscar Sundberg. Chef för Pd blev efter kapten Gunnar Fernquist 1961 kapten Sven Bratt fram till 1968 då han efterträddes av kapten Gunnar Fredriksson. Under 1966/67 hade kapten Paul Zetterlund tillfälligt tjänstgjort som chef för Pd.

I och med att OLLI-försöken startade 1970 med försvarsområdesbefälhavaren, överste Allan Månsson, som försöksledare och med regementschefen, överste Jan Smedler, som biträdande försöksledare kom bland annat mobiliseringsansvaret för försvarsområdet och regementet att helt övergå till försvarsområdesstaben, nu grupperad på Vall. Det innebar att från och med den 1 maj 1970 fanns på regementet en ny organisation för hantering av personalärenden, nämligen en personalavdelning. Den var indelad på följande sätt: personaldetalj, rättsvårdsdetalj, personalvårds- och nämnddetalj. Chef för den nya avdelningen blev major Åke Bendrik vilken under 1971 kom att ersättas av den till regementet återbördade majoren Hans Olof Trång. Men nu raskt över till gästböckerna.

De som skrivit i gästböckerna är värnpliktiga såväl under grundutbildning som inkallade till repetitionsövning. Av olika skäl kunde de inte tas ut i "stridande" funktioner utan var så kallade "malajer" eller rättare uttryckt "värnpliktiga i handräckningstjänst". Under grundutbildningen var de förlagda på Forsa kompani (4. kompaniet) med kapten Gunnar Fernquist som mångårig chef.

Det är inför tjänstgöringens slut som de muckande soldaterna på personaldetaljen tackar för sig. Ofta gör de det i versifierad mer eller mindre lyckad form. Det nedskrivna vittnar om trivsel och arbetsglädje och om att soldaterna blivit väl mottagna och bemötta av personalen. Ett genomgående tema i diktandet är "flickorna på Pd". Här följer några exempel vad som står att läsa.

Tiden går, fast den varit svår.
Nu är det slut, för nu rycker jag ut.
5-6-51 - 7-3-52
Gunnar Brolin

Från den 19 mars till den 15 april
Vi här på Pd suttit still.
Med Id-brickor och stamkort vi sysslat
Men även på "Plåt" vi något har pysslat.
Vi nu stämmer upp en hyllningslåt för cheferna
och damerna på stam, sök och plåt.
För Er alla som gjort
Att månaden gått fort
Vi bugar och tackar
Innan vi nu går och packar.
Gävle den 15 april 1955
Gunnar Hellén Ingemar Mauritson

Britta, Gertrud, Margot, Frida
- när jag nu från Er skall "glida"
Majbritt, Birgit, Kerstin, Märta
- måste rimmet bli på smärta!
Hej Rune Nilsson
(vintern 1960)

14/4 -15/5 1964
Att jobba på Pd kan bli ganska pressat
Och flickorna där har ofta oss stressat.

Men söta och rara som de velat vara
blev jobbet ändå för oss ej någon fara!
Ett hjärtligt tack för allt vänligt bemötande - och alla "fräckisar"!!
Åke Gillström Sven Olsson

Den sista noteringen är från den 16 juni 1971 och består av följande namnteckningar för: *Åke Bendrik, Inez Brofeldt, Otto Hälsingdal, Ingrid Jansson, Eva Westerlund, Gunvor Jansson, Greta Öberg, Frida Bergström, Gunvor Axelsson, Karin Andersson, Ingabritt Brostrand, Birgit Wallgren, Gunnel Carlsson, Serine Thunstedt, Siri Hedenström, Gudrun Janstål, Gunnar Fredriksson, Margareta Laessker, Mary Olsson* och *Bertil Palm*.

Efter det att denna artikel förhoppningsvis kommit att publiceras i *Bocken* kommer materialet att överlämnas till kamratföreningens arkiv.

RepPosten

INFORMATIONSBLAD FÖR GÄSTRIKEBRIGADEN KFÖ 1983 3 maj 1983.

BRIGADCHEFEN HAR ORDET

Brigch
Öv Henning Jansson

Välkommen till Gävlebrigadens krigsförbandsövning våren 1983 där huvuddelen av brigadens enheter deltar.

Många tror att vår försvarsmakt endast har uppgifter i krig. Detta är fel. Syftet med denna och övriga krigsförbandsövningar är tvåfaldigt. Främst utgör återkommande och väl fungerande utbildning och övningar med våra förband i fredstid ett starkt stöd för Sveriges frihets- och fredsbevarande säkerhetspolitik i norra Europa. Men vi skall också öva och samtrimma förbanden så att vi kan lösa våra uppgifter i ett eventuellt krig då vår fredsbevarande säkerhetspolitik inte har lyckats.

Vi - som är värnpliktiga på heltid - har med de resurser vi disponerar dragit upp riktlinjerna för krigsförbandsövningen.

Det är varje mans rättighet och skyldighet att under övningen lära sig vad hans befattning kräver. Detta sker bäst genom att alla och envar är aktiva och initiativrika och lever sig in i de olika delövningarna. Detta gäller inte minst under slutövningen där brigadens samlade förmåga skall prövas och vidareutvecklas. Slutövningen är tillämpad för all personal i brigaden.

Brigadens olika enheter har många skilda uppgifter som länkas in i varandra i ett system. För att ingen länk skall falla bort måste alla enheter kunna skyla och skydda sig mot fiendens flyg samt bevaka och försvara sin grupperingsplats.

Under övningen använder vi i huvudsak brigadens egen krigsmateriel. För att vi snarast efter övningen skall kunna återställa materielen i mobiliseringsförråden är det - utöver kostnadsskäl - synnerligen betydelsefullt att all materiel handhas och vårdas på ett tillfredställande sätt. Detta gäller såväl under övningen som vid vård och förråds ställning omedelbart före utryck- ningen.

Jag har här redovisat det generellt viktigaste för alla förband inom brigaden. Varje förbandschef kommer dessutom att ange sina särskilda mål. Genom att även uppfylla dessa bidrar alla till att Gästrikebrigaden fortfarande är en väl fungerande enhet inom vår försvarsmakt.

Väl mött!
Henning Jansson
Överste/Brigadchef

PERSONALVÅRD

Varje chef är ansvarig för personalvården inom sitt förband.

I krigsorganisationen ingår dessutom särskild personalvårdspersonal i vissa staber.

Under vårens KFÖ finns följande personalvårdspersonal inkallad som kan ge juridisk, social eller personlig rådgivning:

Brigadstaben = Bertil Sandberg, brigperschef

Underhållsbat = Håkan Gustavsson, brigass, Mats Wennerstrand, bat.ass

Skyttebat = Torgny Håstad, bat.ass, Gunnar Hallgren, bat.pastor

Ingbat = Göran Rosell, bat.ass

I första hand bör Du vända Dig till Din chef i personliga angelägenheter. Du kan även ta kontakt direkt med personalvårdspersonalen.

VÅR BRIGAD

Vår brigad - IB 91 - har en organisation som i allt väsentligt överensstämmer med den nya infanteribrigadorganisationen, IB 77. De avvikelser, som råder, kommer resp chefer att beröra med sin personal. Denna korta beskrivning av brigaden hänförs till det tillfälle, då hela brigaden är inkallad = allmän mobilisering. Under denna KFÖ är inte alla förband med. Sålunda saknas två brigskbat, brighaubbat och briglvkomp.

Brigaden är i första hand ett anfallsförband men skall även kunna föra fördröjnings- och avvärjningsstrid. Den uppträder i betäckt och småbruten terräng men kan, om den förstärks med pansarförband och artilleri, även slåss i öppen terräng.

Brigaden är ett allsidigt sammansatt förband. Tre skbat på tillsammans ca 3000 man gör grovarbetet i striden. I pv- och bandpvkomp finns två snabba och slagkraftiga "brandkårsstyrkor", som kan sättas in för att snabbt ta viktig terräng, skydda hotad flank o d.

Understödet i form av den "tunga elden" ordnas av granatkastarkompanier, som finns ett i vardera av de tre skbat, samt en haubbat om tolv st 15,5 cm haub, de sk haub 77. För att få dessa pjäsers, eld på rätt ställe på rätt tid och till rätt storlek finns särskild eldledningspersonal vid de stridande förbanden.

För att bekämpa fiendens flyg finns lvkomp med sina rb 70. Jämfört med tidigare lvkomp har detta komp en organisation, som möjliggör större följsamhet med skytteinfanteriet än tidigare. Lvkomp är mer flexibelt användbart och står ej längre och bara "skyddar bron vid p 81.37".

Det finns många vattendrag inom brigadens område och här finns det en chans för ingbat att visa vad den kan. På färja eller bro svarar "bockarna" för att brigadens förband tar sig över åar och älvar i alla riktningar och vid alla tidpunkter på dygnet. Ingbat har även mycket minor och kan med del sättas in som mineringsreserv, exempelvis i samverkan med de ovan nämnda pv- och-/eller bandpvkomp.

För att alla förband nu skall kunna utföra alla de konster, som ovan påtalats, krävs resurser i form av am, drivm, livsm, sjvorgan mm mm. För detta har uhbat det fulla och hela ansvaret, ett ansvar som ofta kan bli nog så tungt.

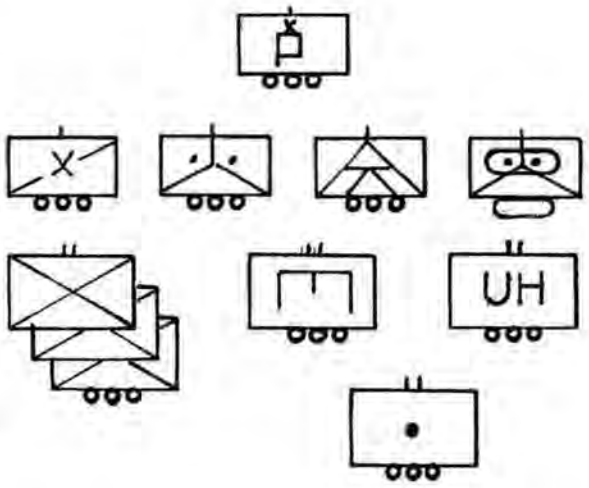
För att leda brigaden finns en stab med ett stabskomp som serviceorgan. För att ge riktiga order till förbanden måste staben ha kunskap om fienden. För att inhämta dessa underrättelser finns en samling spänstiga krigare på spaningskompaniet.

Detta var en starkt avkortad beskrivning av vår brigad, hur den ser ut och vad den skall göra. Nu åvilar det var och en att så betänka sin egen förestående insats att agera så, att vi lever upp till vår nu åtta år gamla devis:

GÖR DET NU!

K Björkenstam
Stf brigch

GÄSTRIKE BRIGADEN

1.	Brigadstab	KFÖ
2.	Brigadstabskomp	GKÖ
3.	Brigskomp	GKÖ
4.	Brigpvkomp	GKÖ
5.	Briglvkomp	KFÖ nov -82
6.	Bandpvkomp	End slutövn
7.	1.Brigskbat	KFÖ -85
8.	2.Brigskbat	KFÖ -88
	(9.- och 10.Brigskkomp	GKÖ)
9.	3.Brigskbat	KFÖ
10.	Brigingbat	KFÖ
11.	Briguhbat	KFÖ/GKÖ
12.	Brighaubbat	KFÖ febr -83

KFÖ = Krigsförbandsövn Repförband
GKÖ = " Grundutbförband

Brigadens chefer:

Brigch stf
Övlt Knut Björkenstam

Stabsch
Mj Rolf Dahlström

C Brigstabskomp
Kn Björn Henriksson

C Brigskomp
Kn Staffan Åhs

C Brigpvkomp
Kn Gunnar Kvist

C 3.Brigskbat
Mj Håkan Nordfors

C Briguhbat
Mj Sigvard Hallendorf

C Brigingbat
Mj Lars Persson

DAGPENNING

Under KFÖ får Du dagpenning som är lika stor som Din sjukpenning, dock lägst 40 kr/dag. Den betalas ut från försäkringskassan och Du behöver inte göra någon anmälan dit. Dagpenningen betalas ut över postgiro var 14:e dag och i anslutning till KFÖ:n slut. Den sänds till Din bostadsadress.

Om Du vill ha utbetalningen till annan adress måste Du anmäla det till försäkringskassan.

Postens fullmaktsblankett kan användas för att ge annan person möjlighet att kvittera ut dagpenningen.

BEFATTNINGSPENNING

Om Du tjänstgör i befattning som är placerad på gruppchefsnivå eller högre, får Du befattningspenning enligt följande:

Gruppchefsnivå	4:-
Truppchefsnivå	6:-
Plutonchefsnivå	8:-
Kompanichefsnivå	10:-
Bataljonschefsnivå	12:-

NÄRINGSBIDRAG

Om Du är egen företagare kan Du ansöka om näringsbidrag, som kan utgå med högst 200:-/dag.

Kontakta Din bataljonsassistent eller brigadassistent om Du vill ha ytterligare upplysningar.

RESOR

Förutom fria in- och utryckningsresor får Du under KFÖ resa inom landet med tåg, båt och buss i linjetrafik för 10 kronor ToR.

Obligatoriska sittplatsbiljetter ingår i priset om Du beställer dem samtidigt med färdbiljetten.

Bästeller gör Du på särskild blankett "beställning Vpl 10". Under rubriken "viseringskortets nummer" fyller Du i det nummer som finns på Ditt passerbevis (inryckningsorder).

PERSONSKADESKYDD

Under hela KFÖ (inkl inryckning- och utryckningsresor) gäller lagen om statligt personskadeskydd som bl a ger ersättning vid sjukdom och bestående nedsättning av arbetsförmågan.

VET DU VAD FÄLTPOST ÄR?

Ett brev betyder så mycket är en slogan som får särskild realitet i ofärdstider. Erfarenheter har visat att i krig blir brevet det kanske enda kontaktmedlet mellan människor, som inte finns på samma ort. I fred kan Du t ex bara lyfta telefonluren, slå några siffror och kontakt är etablerad. I krig och vid krigsfara ändras allt detta. Telefonnätet kommer då företrädesvis att användas för det militära sambandet. Kontaktbehovet kvarstår dock och ökar. I vår krigsorganisation finns därför en särskild fältposttjänst.

Fältposttjänsten är en del av vår underhållstjänst och har till uppgift att

. upprätthålla postförsörjningen mellan olika enheter inom totalförsvaret

. i största utsträckning upprätthålla normal postservice (bl a betalningsförmedlingen) inom försvarsmakten

. ge de inkallade och deras anhöriga möjlighet att hålla kontakt med varandra - vilket inte är minst viktigt.

Fältposttjänsten övas även i fred och under vårens KFÖ. Vid Uhbat upprättas ett fältpostkontor. Personalen består av en fältpostchef, fältpostmästare, två fältpostkassörer och en fältpostiljon. Hämtning och avlämning av post vid fältpostkontoret sker exempelvis när förbanden hämtar livsmedel vid Uhbat.

Under vårens KFÖ får Du möjlighet att sända två fältpostbrev. Kuvert får Du som regel genom Din kvartermästare.

Adressering

Det är viktigt att brev till Dig är rätt adresserat.

Ex: 490618-2912 Olle Olsson
99 - 3110 FÄLTPOST

När Du sänder Dina två brev anger Du motsvarande adressering som avsändare.

Siffran 99 - som är en styrsiffra - måste vara med.

Fältpostnumret är 4-siffrigt i fred och 5-siffrigt i krig och beredskap. "Freds"-postnumret och "krigs"-postnumret har inget med varandra att göra.

INFÖR SLUTÖVNINGEN

På sedvanligt sätt kommer vårens KFÖ och GKÖ att avslutas med en större slutövning. Den leds av foregementschefen, öv 1. Ingmar Arnhall.

Deltagande förband är de, som organisatoriskt ingår i vårt förband och nu är inkallade till repetitionsövning eller fullgör sin grundutbildning. Vårt bandpvkomp kommer hit från P 10/Fo 43 i Strängnäs. Tyvärr deltar denna gång inte artilleri och luftvärn, ty dessa förband har tidigare under 82/83 gjort sin KFÖ. Dock kommer brigadens artillerichef att med viss ledningspersonal vara med. Dessutom saknas två av våra skyttebataljoner.

Vad kommer vi då att "drabbas av" under kriget? Ja det vet ingen av oss utan bara övningsledningen, ty övningen skall vara tillämpad för alla från brigadchef ner till enskild soldat. Men med det utgångsläge, som brigaden kommer att ha, och med tanke på vilka förband, som deltar, och vad reglementena säger, att dessa förband skall kunna utföra, så kanske några gissningar kan vara på sin plats.

Sålunda torde vi komma att få tampas med luftlandsatt fiende (som vi självfallet kommer att slå!) vi torde vid något tillfälle få gå över vattendrag (torrskodda?) med vår ingenjörbataljons benägna medverkan (de ordinarie broarna är, som ni vet alltid utslagna av den lede fi = övningsledningen) vi träffar på ännu fler luftlandsatta fiender (= ännu en seger i brigadchefens krigsdagbok?), vi slickar våra sår och laddar upp (kort tid!) och stormar slutligen fram till GÄVLEBUKTENS strand under vårt stridsrop "gävlar" och kastar den lede fi (ej övningsledningen) i havet. Men inte definitivt!

Ty precis, som jag sade efter MJÖLNER 1977, kommer han nog tillbaka om fyra år. Men låt inte det tynga ner oss! Nu löser vi de aktuella uppgifterna och oroar oss inte för nästa krig.

STÅ FAST! SLÅ HÅRT! SPRING FORT! (mot fi!)

K Björkenstam
Stf brigch

VÅGA – VINN
EN FÖRBANDSTIDNING FRÅN 1984

av Knut Björkenstam

Reservofficeren vid regementet Björn A. Jonsson skickade vintern 2009 till mig över en tidning vid namn VÅGA -VINN. Det var nummer l av en tidning som gavs ut av 2. cykelskyttebataljonen i samband med dess repetitionsövning hösten 1984. Björn hoppades att det skulle kunna vara underlag för en artikel i *Bocken*. Det tyckte redaktören också så här kommer resultatet i förhoppning om att det skall väcka ett och annat minne till liv.

VÅGA-VINN Nr. 1.
-ETT CYKEL-KRYCKEBLAD PÅ FÖRSÖK
Tidning för 2. cykelskyttebataljonen under rep.övningen hösten 1984.

Tidningen inleds med ett slags programförklaring:

"De flesta tidningar med självaktning
kommer ut i en tal-tidningsversion.
Cykel-krycke-bladet vill gå ett steg längre,
Vi återger allt stoff i en sångversion".

På melodin "I Apladalen i Värnamo" kommer sedan ett antal verser, 17 stycken, som beskriver lite av det som hänt på bataljonen. Jag väljer ut några av dem:

Varsågod, får vi överraska
Så här på freda'n med en tidningsblaska.
Här får Du läsa i efterhand
Om våra öden i Gästrikland. ...

Vid mob man gjorde skyddsprov vid andra
men vinden vände och gasen vandra
så kokets korv åts med tår på tand
i Ockelbo uti Gästrikland. ...

Att cykeltolka - Gud sig förbarma.
Ta fast i repet och se'n till Marma.
På andra kompet en viss pluton
Dom föredrog cykel-tramp-motion. ...

Om kriget kommer: Vad ska vi göra?
Jo hindra fienden att förstöra
Den väg och järnväg vi fått omhand
I Bollnästrakten i Hälsingland. ...

Härpå följer ett par inlägg av bataljonschefen och dennes ställföreträdare vilka jag här citerar:

Våga-Vinn

"Syftet med VÅGA-VINN är att "klä på" resan OCKELBO - MARMA - BOLLNÄS - OCKELBO.

Jag heter Tommy Bolme – jag är 35 år och mycket stolt över att vara chef för 2.cskbat ("2:a cykelkryck"). Min målsättning för "2:a cykelkryck" är att den 19/9 skicka hem bataljonens personal med en rimlig chans att överleva strid och som bataljon farligare för fienden än för sig själv. Jag vill dessutom visa alla som kommer i kontakt med oss att det är vi som nått målen genom egen kraft. Den största resurs som bataljonen förfogar över är personalen. Civilt utbildade yrkesmän!

VÅGAR VI UTNYTTJA RESURSEN - ÄR VI VINNARE!"

Vår Bataljon

"Den som skriver det här är batch stf och jag heter Björn Jonsson och arbetar i det civila som chef för ett konsultföretag i Stockholm. Vår bataljon, som är organiserad och utrustad främst för strid inom ett mer lokalt begränsat område, skall så snart mobiliseringen är genomförd förflytta sig till Bollnäsområdet.

I detta område (Kilafors -Bollnäs -Arbrå) skall vi främst skydda de norr- och sydgående väg-och järnvägsförbindelserna, som är så vitala för transport av förband och materiel mellan de södra och norra delarna av vårt rike. I området skall vi även kunna ingripa mot luftlandsättningar samt vara beredda att anfalla inom angränsad bataljons område.

För att kunna genomföra ålagda uppgifter är bataljonen organiserad på följande vis: Batch, batch stf, batstab med stridsledning, underhåll och personalvård, stabskompani, tre cykelskyttekompanier, cykelgranatkastarkompani och trosskompani. ... .

Vilka leder bataljonen? Några har ni redan blivit presenterade för, men det skadar väl inte med lite repetering:

Bataljonschef: Tommy Bolme - professionell soldat vid I 14.
Innan han kom till Hälsinge reg. var Tommy pansarofficer.
Bataljonschefs ställföreträdare: Björn Jonsson - reservare. Chef för ett konsultföretag i Stockholm.
Bataljonsadjutant: Johnny Röst - professionell soldat vid I 14.
Bataljonskvartermästare: Ingemar Grip - reservare. Lärare från Järpen, Jämtland.
Sambandsadjutant: Jan Lindenmo - professionell soldat vid I 14.
Underrättelseadjutant: Ingvar Broman - vpl. Kontorschef i Sandviken.
Fältarbetsadjutant: Christer Lundqvist - brandmästare i Gävle.
Personalvårdsassistent: Leif Eriksson - vpl. Företagsledare från Hallstahammar.
Skyddstekniker: Göran Dahlbäck - vpl. Docent, Stockholm.
Läkare: Sigge Norberg - vpl. Ortoped i Sundsvall.
Bataljonsassistent: Bertil Jansson - vpl. Serviceingenjör i Gävle.

Chef stabskomp: Eivin Järnkrok - reservare. Egen företagare i Sundsvall.
Chef 1. skkomp: Göran Dameron - reservare. Marknadschef i Stockholm.
Chef 2. skkomp: Wiard von Klopp - reservare. Lärare i Hultsfred.
Chef 3. skkomp: Kent-Åke Ericsson - professionell soldat vid 114.
Chef grkkomp: Staffan Sjödén - reservare. Civilekonom i Stockholm.
Chef trosskomp: John Åsåker - reservare. Fritidskonsulent i Gävle."

Utöver vad jag nu tagit upp fanns en anmodan att komma med underlag till nummer två av förbandstidningen. Versskrivaren hade varit bataljonskvartermästaren. Det fanns ett militärbrev till "Kära Mamma!" från Olle. Vidare en beskrivning av ett nytt sätt att mäta intelligens, nämligen en övergång från intelligenskvot med ett genomsnitt av 100 till att mäta i "tär", alltifrån megatär via kilotär, decitär till den lägsta nivån militär. Sista sidan upptog tio tipsfrågor berörande bataljonen.

Att redogöra lite för VÅGA -VINN visar hur en cykelskyttebataljon i stort var organiserad och dess uppgifter. Vidare vilka som var placerade som chefer i olika befattningar och deras civila bakgrunder. Intressant för oss som varit med och för andra hur det en gång var.

Högskolans nya byggnad för byggforskning är uppförd på Lilla fältet snett emot den gamla musikkasernen/museet. Foto: Evald Wiberg

Fastigheten sedd från Gävleborgsgruppens byggnad. I fonden till vänster skymtar gamla körcentralen och cykelverkstaden. Foto: Evald Wiberg

FRÅN SOVJETUNION TILL RYSK FEDERATION

av Karl-Evert Englund

Mina fyra år som chef för Hälsinge regemente och försvarsområde är bland de bästa åren i mitt militära liv. Regementet motsvarade med råge de höga förväntningar som jag hade fått, inte minst från min tid som miloinspektör vid milostaben i Östersund. De antydningar som jag och min fru Margith fått om att Gävleborna skulle vara svåra att komma in på livet visade sig helt grundlösa – tvärtom, vi kom snabbt in i kretsar som tog väl hand om oss, och vi fick goda vänner för livet.

Mina erfarenheter från chefsåren finns redovisade i boken "Så minns vi Kungsbäck – Hälsinge regementes chefer 1968-1997 berättar". Huvudtemat i mitt kapitel där var kampen för regementets överlevnad inför försvarsbeslutet 1991. Den kampen vann vi – då.

Hösten 1989 tillfrågades jag om jag ville bli försvarsattaché i Moskva från 1 juli 1991. Att lämna ett så intressant jobb som regementschef och försvarsområdesbefälhavare för en uppgift av ett helt annat och okänt slag var inte något lätt val. Det krävde också att jag kunde övertyga min fru Margith, som var en självskriven partner i uppgiften, om att vi måste bryta upp från Gävle där vi trivdes så bra och flytta till Moskva. Margith svarade ja efter viss tvekan, och jag såg det också som en stor och spännande utmaning, så svaret blev ja.

Det här var under det kalla krigets dagar, när USA och Sovjetunionen var världens två stormakter med sina allianser Nato och Warszawapakten. Visserligen knakade det rejält i fogarna i Warszawapakten sedan Berlinmurens fall i november 1989, men sovjetiska förband var fortfarande stationerade i det forna Östtyskland, Polen och Balticum. Sovjetunionen hade fått en ny ledare, Michail Gorbatjov, som i boken Perestrojka ("Förändring") hade påtalat behovet av reformer, men någon större förändring hade inte skett. Stormakterna levde fortfarande i tämligen låsta positioner.

Föga anade jag då att jag på nära håll skulle få följa och rapportera hem två händelser av världshistoriskt format – Sovjetunionens dramatiska upplösning, den ryske presidenten Boris Jeltsins stormning av sitt eget parlament och en i varje fall till namnet demokratisk utveckling i det nya Ryssland.

Onsdagen den 27 mars 1991 tog jag farväl av Hälsinge regemente och lämnade över befälet till min efterträdare Folke Ekstedt.

Tjänsten som försvarsattaché i Moskva krävde naturligtvis att jag hjälpligt kunde läsa och förstå och även göra mig förstådd på det ryska språket. Visserligen hade jag redan ett år innan, när jag tog på mig uppgiften, med hjälp av tolkskolans studiematerial börjat lära mig det kyrilliska alfabetet och de grammatiska grunderna, men nu hade jag knappa tre månader på

mig för koncentrerad utbildning. Jag gjorde åtskilliga resor till Tolkskolan i Uppsala, där den skicklige läraren J E Walter lotsade mig fram med hjälp av Läroboken "Sovjetskij soldat", med inriktning på tolkarnas utbildning. Där fanns inga civila inslag, vilket skulle visa sig vara en brist. Men den delen kunde jag komplettera när jag kom till Moskva, där jag ett par gånger i veckan hade lektioner i samtalsform om aktuella händelser i Ryssland med min ryska språklärare, Ljudmila.

Utrymmet för den här artikeln medger inte att jag lämnar någon utförlig redovisning av livet som attaché. Jag koncentrerar mig därför till de viktigaste historiska händelserna – Sovjetunionens upplösning 1991 och stormningen av Vita Huset 1993.

Resan till Moskva gick med nyinköpt Volvo via Helsingfors med övernattning i Leningrad, som staden hette då. Ett halvår senare skulle den heta Sankt Petersburg. Dagen före midsommarafton var vi i Moskva.

Svenska ambassaden ligger sedan 1980-talet på södra sidan av Moskvafloden, vackert belägen uppe på Leninbergen. Den nya ambassaden byggdes av en rysk byggfirma med särskilda rekommendationer. Ett år innan vi kom dit gjorde svenska hantverkare en ombyggnad av ambassaden och hittade då några ledningar som inte fanns med på ritningarna. Det visade sig att de kom utifrån och gick till ambassadörens och försvarsattachéns lokaler inne på ambassaden. I änden på ledningarna satt väl gömda mikrofoner för avlyssning. Upptäckten väckte naturligtvis stor uppmärksamhet i massmedia hemma i Sverige. Ryska myndigheter tvingades erkänna tilltaget och hjälpte faktiskt till att plocka bort ledningarna.

Den första dagen i tjänst gick åt till att genomföra besök vid den sovjetiska förbindelseavdelningen i Moskva och hälsa på försvarsministern Jazov. Honom hade jag träffat i Sverige bara några veckor innan. Han var på besök i Sverige på inbjudan av överbefälhavaren Bengt Gustafsson. Försvarsminister Jazov skulle sitta inburad ett par månader senare. Till avlösningsrutinerna hörde också artighetsvisiter hos mina attachékolleger från de viktigaste länderna.

I mitten av augusti åkte Margith och jag till Jalta på Krim för en veckas semester. Efter tre dagar, måndagen den 19 augusti, ringer telefonen tidigt på morgonen och en svensk journalist som vi träffat på resan till Jalta frågar om vi visste vad som hänt. Nej, vi väcktes ju av signalen – jo, det var kupp i Moskva! Alltså – tillbaka till Moskva med första flyglägenhet, som blev dagen därpå.

I Moskva patrullerade stridsfordon på gatorna, utrikesministeriet och andra regeringsbyggnader bevakades av militära enheter, men i övrigt var det tämligen lugnt. Förvirrande och motsägelsefulla rapporter gavs i ryska massmedia, medan amerikanska CNN, som är allestädes närvarande när något händer, från hotelltaket tvärs över Moskvafloden visade bilder på läget runt Ryska Rådsrepublikens regeringsbyggnad, det så kallade Vita Huset. Där re-

gerade sedan mars månad presidenten Boris Jeltsin, som tog avstånd från kuppen.

Kuppen, som väl i första hand var avsedd att sätta stopp för den alltför långtgående demokratiseringen, var erbarmligt illa förberedd och vankelmodigt genomförd, varför den efter tre dygn var över och kuppmakarna, däribland försvarsministern Jazov, satta i fängelse.

Ryska rådsrepublikens president Boris Jeltsin seglade nu upp som den starke mannen. Alla minns hur han i röran av barrikader, med stöd av de lojala trupperna runt Vita Huset, klev upp på ett stridsfordon och höll ett brandtal till folkmassorna. Han blev då symbolen för frihet och demokrati. Han vände sig också till de övriga sovjetrepublikerna och uppmanade dem att ta för sig vad de kunde av självständighet.

Nu rullade utvecklingen snabbt vidare. Redan i slutet av augusti hade flera sovjetrepubliker, utöver de baltiska staterna även Vitryssland och Ukraina, förklarat sin självständighet.

I december 1991 enades presidenterna i Ryssland, Vitryssland och Ukraina om att tillsammans med övriga före detta Sovjetrepubliker, utom de baltiska staterna, bilda "Oberoende Staters Samvälde"(OSS). Vid årsskiftet upphörde Sovjetunionen formellt, hammaren och skäran halades för sista gången på Kremls murar och den vit-blå-röda flaggan hissades.

OSS blev inte vad initiativtagarna hoppats på. Alltför stora motsättningar fanns mellan republikerna. Fjolårets ryska angrepp på Georgien och gaskonflikten med Ukraina vittnar om motsättningarna mellan OSS-staterna.

Utvecklingen i Ryssland skulle nu inriktas mot demokrati och marknadsekonomi. President Jeltsin samlade kring sig ett antal unga reformpolitiker och specialister som rådgivare, bland dem den svenske ekonomiprofessorn Anders Åslund. Reformarbetet stötte emellertid på stora svårigheter. Presidenten och huvuddelen av regeringen var reformvänliga, men parlamentet, DUMAN, var kvar sedan sovjettiden och där var reformviljan inte särskilt stor. Presidentukaser, utgivna ena dagen, upphävdes av DUMAN dagen därpå. Det hela resulterade så småningom i total handlingsförlamning. Reformarbetet kom av sig, produktionen fortsatte att sjunka och ekonomin försämrades i allt snabbare takt.

Mot slutet av sommaren 1993 hade konflikten skärpts så kraftigt att president Jeltsin upplöste Högsta Sovjet. Detta fick till följd att DUMAN under talmannen Chasbulatov förskansade sig i Vita Huset och försåg sig med vapen från förråd i källaren.

Den 3 oktober gick utvecklingen mot en våldsam upplösning i samband med en demonstration för Högsta Sovjet. Regeringsstyrkornas avspärrningar runt Vita Huset bröts av demonstranter, som beväpnade sig och ockuperade TV-tornet Ostankino och andra kommunikationscentra.

Då ingrep president Jeltsin. Han beordrade förvarsminister Gratjov att sätta in både inrikestrupper och reguljära förband mot parlamentet och de-

President Jeltsin talar till folket utanför Vita Huset.

Stridsvagnseld mot Vita Huset.

monstranterna. Det ledde fram till den situation som kablades ut över hela världen i TV och radio och som nog bara är möjlig i Ryssland. Presidentens stridsvagnar står uppställda på bron över Moskvafloden framför Vita Huset och skjuter med början uppifrån rakt in i landets egen parlamentsbyggnad. Runt stridsfordonen promenerar babusjkor (mormor eller farmor) med barnvagnar och folk som rastar sina hundar, medan stridsvagnarna bedriver sitt prickskytte. De började uppifrån och drev så småningom ner de belägrade i källaren, där de kröp ut, avväpnades och kapitulerade. Presidenten hade segrat, men det var en dyrköpt seger. "Parlamentsrevolten" ledde till betydligt fler döda än augustikuppen 1991 och väckte en hel del opposition, men ryssarna vill ha starka ledare och händelsen fick aldrig något efterspel.

I december genomfördes så de första demokratiska valen i Ryssland. De gällde både antagandet av en ny konstitution och val till det nya parlamentet. Konstitutionen gav presidenten stark makt. Parlamentet organiserades i två delar – Representationsrådet ("Överhuset") och DUMAN ("Underhuset"). Demokratiska val skulle genomföras.

Det är den ordning som gäller än idag. Boris Jeltsin blev så småningom alkoholiserad, och avlöstes av förre KGB:aren Vladimir Putin som president. När hans mandatperiod gick ut klev han ner till premiärministerposten och hans trogne medarbetare Medvedev blev president. Med det ledargarnityret blir det inga konflikter mellan regering och parlament. Man kan också ana sig till vem som blir näste president.

Uppgiften som försvarsattaché är att följa och bedöma den militära och säkerhetspolitiska utvecklingen och tillgodose de underrättelsebehov som Överbefälhavaren anger. Det måste ske inom lagens råmärken och grundar sig huvudsakligen på helt öppen information. Uppfattningen att en försvarsattaché ägnar sig åt spionverksamhet är en missuppfattning. Om en attaché blir ertappad med illegal underrättelseverksamhet får han ett par dagar på sig att packa och åka hem.

En av de bästa underrättelsekällorna är umgänget med attachékollegerna, där även fruarna kommer in i bilden. Det sker i ett tämligen intensivt utbyte av mottagningar i samband med national- och högtidsdagar, vid luncher och middagar. Där kan också underrättelser utbytas utan att man gör sig skyldig till illegal verksamhet.

Några erfarenheter från det ryska samhället kan vara värda att nämna, även om mycket har förändrats sedan vi var där. Skillnaden mellan fattig och rik var påtaglig, och är det än i dag. Skillnaden mellan storstad och landsbygd är stor. Akademikeryrken som universitetslärare och läkare var låglöneyrken, ofta besatta av kvinnor, medan vissa yrken som till exempel trolleybussförare (spårvagnar) och tunnelbaneförare var välbetalda.

En ny "yrkesgrupp" seglade upp efter sammanbrottet, nämligen de som brukar kallas "oligarker". De är personer som i det sovjetiska systemet befann sig i sådana positioner att de vid privatiseringen av statliga företag kun-

de komma över statliga bolag till underpris och därmed roffa åt sig de stora inkomsterna och bli stormrika. När Putin kom till makten och började dra åt skruvarna lämnade många av dem Ryssland, men vissa blev kvar. En av dem, oljebolaget Yukos chef Chodorkovskij, sitter sedan flera år tillbaka i fängelse.

Ryssland har också drabbats av lågkonjunkturen i världen. Oljeinkomsterna har minskat kraftigt, och sommaren 2009 var miljoner ryssar arbetslösa. Men landet har stora tillgångar i form av både olja och gas, och de kommer att ha stor betydelse i framtiden. Grannstaterna Ukraina och Vitryssland har fått känna på hårdhänta affärsmetoder när det gäller både olja och gas, och hela Västeuropa är starkt beroende av import från Ryssland. Det kan skapa ett beroende som inte är särskilt önskvärt.

Militärt är Ryssland inte längre någon stormakt, om man bortser från kärnvapenarsenalen. Men det pågår en upprustning och modernisering av stridskrafterna, och det finns en strävan efter revansch och att åter bli en av de stora aktörerna på världsarenan.

När det gäller relationerna till vad ryssarna kallar "det nära utlandet", det vill säga tidigare medlemmar i Sovjetunionen, har de ryska ledarna tydligt uttryckt sin strävan att värna om de ryska intressena och ryska medborgares säkerhet i dessa länder. Det kom till tydligt uttryck i konflikten med Georgien förra året, där Ryssland ingrep militärt och annekterade de georgiska delstaterna Abchasien och Syd-Ossetien.

Vi kom tillbaka till Sverige när nedläggningen av Hälsinge regemente var ett faktum. Den var förvisso mycket sorglig och beklaglig och möttes naturligtvis av stor besvikelse, men var måhända helt ofrånkomlig mot bakgrund av den nedrustning som senare drabbade stora delar av armén.

Mycket glädjande är dock att Gävleborgsgruppen och Hälsinge regementes kamratförening fortfarande håller fanan högt och regementets traditioner vid liv. Jag lämnar min oreserverade uppskattning för de aktiviteter som anordnas på Mohed och Kungsbäck, och missar sällan en veteranmiddag i Soldathemmet.

Årsskriften Bocken är också en förnämlig publikation, som i högsta grad bidrar till kamratskapet och sammanhållningen!

VÄRVA MEDLEMMAR
TILL KAMRATFÖRENINGEN!

FÖRBEREDANDE PLUTONCHEFSSKOLAN 1963-1964 SAMLAD FÖR ÅTERTRÄFF

av Sten Björkenstam

För knappt ett halvår sedan blev jag uppringd av Urban Hansson, som tyckte att vi skulle ordna en sammankomst med alla kvarvarande och intresserade från förberedande plutonchefsskolan (FPCS) årgång 1963 -1964. Eftersom Urban redan hade alla namn, adresser och persondata klara, kunde vi ju inte vänta fyra år till 50-årsstrecket - vi kör nu! Och så blev det.

Med en projektgrupp bestående av Urban Hansson, Leif Larsson, Bo Tangfelt och mig själv drog vi igång detaljplaneringen med militär precision. Med Soldathemmet som naturligt utgångsläge för anfall (UFA) blev programmet lördagen den 28 augusti 2010 följande:

09.30-10.45 inryckning med namnskyltar, kaffe och smörgås, marschmusik samt parentation för tre soldater som nedlagt sina verktyg.

11.05 -11.15 samling vid minnesstenen för gruppfotografering.

Deltagarna samlade framför minnesstenen i Regementsparken. Längst bak från vänster Göran Björkroth, Lars Sköld, Bodo Masuch, Bo Haglund och Olof Smedmark, i mittenraden från vänster Bo Romson, Sture Sjödin, Björn Janhager, Lennart Lundh, Jan Johansson, Krister Holmgren, Urban Hansson, Sven Burman och Bertil Holmgren samt i främre raden från vänster Leif Larsson, Svante Andersson, Bo Tapper, Sten Björkenstam, Hans Lofors, Per Arne Åberg, Jan Schultz, Håkan Pettersson, Hans Eliasson, Hans Hellerstedt, Per Sjödin och Kjell Jansson. Foto: Bo Tangfelt.

11.15 -12.00 visning av högskolan under eminent ledning av Lars Söderberg.
12.15 -13.45 lunch på Campus med ärtsoppa och varm punsch.
14.00 -14.50 information om Gävleborgsgruppen av överstelöjtnant Raymond Iller.
14.50 -16.00 nostalgisk rundtur på gamla övningsområdet.
16.00 -16.30 eftermiddagskaffe med kaka.
16.30 -18.00 egen tid för bland annat ombyte till middagen.
18.00 -18.30 välkomstdrink på Soldathemmets uteplats.
18.30 - ----- middag med förrätt och snapsar, varmrätt med rött vin och efterrätt med avec.
----- - 01.30 gick de sista hem efter mycket snack om gamla minnen och några öl i baren.

För eftermiddagskaffet och middagen samt diskning svarade två par från Lions Club i Gävle, vilket betydde två stora fördelar: lägre pris och pengar till klubbens hjälpkassa för bistånd till offren för katastrofen i Pakistan på totalt 5.000 kronor.

Med facit i hand kan bara konstateras att ett mer lyckat "50-årsjubileum" kanske aldrig gått av stapeln trots att det inträffade tre år för tidigt - och kanske just därför ...

Överstebostället Vall på 1940-talet. Vy från Boulognerskogen. Tillhör: Knut Björkenstam.

RAPPORT FRÅN HEMVÄRNSMUSIKKÅREN

av Ingvar Hansson

År 2009 var ett händelserikt år för musikkåren. Dels fick vi in många nya unga musikanter som medlemmar, dels var det också rent musikaliskt ett händelserikt år. Det började med ett veckoslut i Borlänge i februari tillsammans med Hemvärnets musikkår där. Repetitioner hela lördagen och en konsert i Kupolen på söndagen under ledning av Ingemar Badman, ledare för Hemvärnsmusikkåren i Jönköping/Huskvarna. Sedan följde flera spelningar både med hel musikkår och med en sextett ur kåren. Till exempel vid Hemvärnsmusikens dag den 16 maj då musikkåren marscherade genom Gävle centrum och gav en minikonsert på Rådhustorget.

Hela midsommarhelgen – tre dagar – svarade musikkåren för musiken vid högvakten i Stockholm. Den 27 augusti svarade musikkåren för säsongsavslutningen för konserterna i Regementsparken, som arrangeras av en ideell förening.

Den 5 september var det "Regementets dag" i Gävle – 100 år sedan Hälsinge regemente flyttade in på Kungsbäck från Mohed. En minnesvärd dag med marsch genom staden upp till Kungsbäck, där ett flertal aktiviteter ägde rum i Regementsparken.

Den 13 september medverkade musikkåren i "Toner från Laxön" tillsammans med Hemvärnets musikkår i Uppsala och Skutskärs musikkår. Ett arrangemang av Älvkarleby kommun, främst för att hedra de gamla musikdirektörerna Viktor Widqvist och Sam Rydberg, som en gång i tiden var på Laxön med dåvarande Svea ingenjörkårs (Ing 1) musikkår.

Årets absoluta höjdpunkt var ändå musikkårens resa till Lahti i Finland mellan den 9–12 oktober. Musikkåren gjorde två konserter i Lahti inom ramen för "National Defence Band Event". Det var ett fantastiskt fint arrangemang där allt klaffade till hundra procent. Bland annat hade vi en svensktalande förbindelseofficer med oss hela tiden från det att vi kom tills det att vi reste hem. På lördagskvällen var vi inbjudna till stadshuset på cocktailparty, där en finsk riksdagskvinna tog emot oss. Mycket uppskattade konserter och en mycket trevlig resa.

Året avslutades sedan i november/december med två adventskonserter, en i Bomhus kyrka och en i Heliga Trefaldighets kyrka.

Vad har hänt och vad kommer att hända under 2010?

En brassgrupp ur musikkåren med fyra trumslagare medverkade vid en historisk soldaterinran i Regementsparken den 26 mars. Det var parad för fanan, regementets marsch, fanmarsch med mera precis, som i gångna tider. 35 nyinryckta värnpliktiga tog emot soldaterinran av Gävleborgsgruppens chef, överstelöjtnant Raymond Iller. Därefter samlades de värnpliktiga med

Musikkåren svarar för högvaktsmusiken den 1-2 maj 2010. Här konserterar den under ledning av Lars Granberg i Kungsträdgården före avmarsch till Kungl. Slottet med Pia Strömbom i täten.

Foton: Knut Björkenstam

anhöriga i Soldatkyrkan. Där genomfördes korum och brassgruppen spelade två psalmer.

När detta skrivs i början av april 2010, har musikkåren börjat öva på den musik som skall spelas vid årets högvakt den 1–2 maj. Snöhögarna ligger fortfarande höga och vårtemperaturen är inte särskilt tilltalande, varför den direkta marschövningen utomhus är ett problem. Den 17–18 april kommer musikkåren emellertid att högvaktsträna hela dagarna i något som heter "Tomoko Hus" på vägen mot Bönan. En väldigt stor japansk byggnad som var avsedd som husfabrik för att bygga hus för export till Japan. Projektet blev aldrig av men byggnaden står kvar.

Den 19 maj kommer musikkåren att genomföra en samkonsert med kulturskolans blåsare, en viktig insats för att intressera ungdomar att fortsätta med blåsmusik.

Den 29 maj är det Hemvärnets dag. Då kommer musikkåren att spela dels vid gamla F 15 i Söderhamn, dels i Gävle.

Något framträdande på nationaldagen den 6 juni blir det sannolikt inte. Vi medverkade inte förra året heller. Gävle torde vara den enda staden i landet som inte engagerar "sin" hemvärnsmusikkår vid nationaldagsfirandet.

Den 19 juni skall musikkåren framträda i Stockholm vid kronprinsessans bröllop, den 26 augusti spelar musikkåren vid säsongsavslutningen av konserterna i Regementsparken och den 13 september återkommer "Toner från Laxön" i Älvkarleby. Den 31 oktober ges en höstkonsert i Gävle konserthus. Den 27 november och den 5 december ges två adventskonserter i Bomhus respektive Heliga Trefaldighetskyrkan.

Utöver alla dessa framträdanden, framträder en sextett ur kåren vid olika tillfällen, dels för Gävleborgsgruppen, dels för regementets kamratförening.

Hur ser då framtiden ut? Jag nämnde tidigare att vi under 2009 fick in flera ungdomar i musikkåren. Men det blir ofta enbart på kort sikt. När ungdomarna gått ut gymnasiet, flyttar de oftast till andra orter för att fortsätta sina studier. Ibland blir någon antagen till försvarsmusiken. I januari i år ryckte en duktig ung man in till Arméns musikkår och i höst har en annan blivit antagen till Dragonmusikkåren. Rekrytering av nya musiker är ett ständigt problem.

Vad som händer med musikkårens anslutning till Hemvärnet vet man inte heller. I senaste numret av "Tidningen Hemvärnet" kan man läsa att det är slutspelat för sex hemvärnsmusikkårer. Vem vet – kanske vi står på tur för nedläggning nästa gång, vilket skulle vara mycket tragiskt. Vi har dock ambitionen att göra en riktigt bra högvaktspelning den 1–2 maj och därmed visa att Flygvapnets Hemvärnsmusikkår i Gävle får man inte röra.

(Red.·s anm: se även Bocken 2002, 2003 och 2007).

†

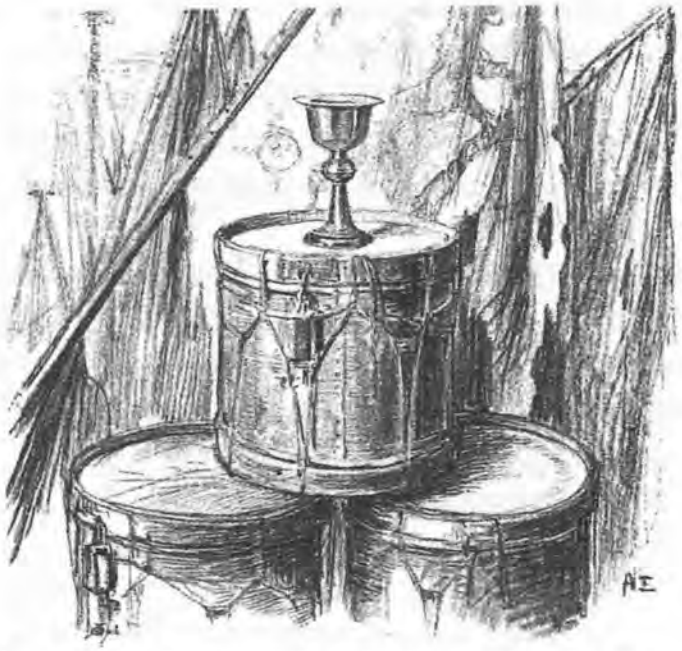
MEDLEMMAR SOM, ENLIGT VAD FÖRENINGEN KÄNNER TILL, AVLIDIT 2009-2010

Erixon, Sven	Gävle	2 januari 2009
Lundberg, Karl-Otto	Huddinge	31 maj 2009
Zetterlund, Paul	Upplands Väsby	13 december 2009
Sjödin, Ivar	Gävle	21 januari 2010
Sjödin, Kerstin	Gävle	28 januari 2010
Roland, Nils Otto	Lidingö	14 mars 2010
Barkander, Olle	Gävle	9 juli 2010
Lindholm, Krister	Stockholm/Izmir	17 augusti 2010

Låt oss minnas bortgångna kamrater och hedra dem
med en strof ur Hjalmar Procopés dikt "De bortgångna".

De träda fram ur dunklet dit de vandrat
Och gå förbi vid kvällens tysta bloss –
Ett värv, ett namn, om hedrat eller klandrat
de voro delar av vårt liv och oss.

(Hjalmar Procopé 1868 – 1927, finländsk poet)

Ur Snoilskys Svenska Bilder. Teckning Albert Edelfelt.

ÅRSMÖTET 2010

av Hans Beminge

Genomgång före årsmötet. Är sockerkakorna från Café Bogården hämtade, finns det mjölk till kaffet, tepåsar? Är alla papper kopierade, var är förtjänstplaketterna? Lunchen? Korum, Stefan Nilsson, organist, sextetten? Tur att vi har en checklista på allt som skall göras i stort och smått.

Så var det då lördagen den 13 mars. Klockan 08.00 kommer Inger och Rolf Dahlström, min hustru Ann-Britt och jag till soldathemmet där det är nystädat efter gårdagens fest. Allt dukas fram, blommor i koret i kyrkan. Rolf och jag går igenom dagens program. Vid niotiden kommer de första kamraterna och efterhand som fler kommer blir stämningen som vanligt hög.

Vår sjumannasextett spelar som alltid härlig musik. Rolf Dahlström hälsar högtidstalaren Gunnar Björk välkommen. Denne är före detta riksdagsman och landshövding och ledde den så kallade "dödspatrullen" som under 1980-talet besökte ett antal förband. Även Stefan Nilsson och organisten Lars-Olof Johansson och hedersledamoten Östen Andersson samt alla övriga hälsas välkomna.

Eftersom Gunnar Björk var värnpliktig vid Dalregementet och landshövding i Dalarna äras han med att sextetten spelar Dalregementets marsch, Stenbocksmarschen. Rolf Dahlström informerar om att föreningens fana är på reparation. Den kommer att kosta 13.000 kronor så frivilliga bidrag önskas. I maj finns möjlighet att åka antingen till Narva i Dalregementets kamratförenings regi eller till det historiska Tallinn i vår egen regi. Innan vi går in i kyrkan så uppmärksammar vi att Sten Söderpalm-Berndes fyller 80 år strax efter årsmötet. Vi hurrar och sextetten hyllar jubilaren med en stor fanfar.

Korum inleds med korumslag. Psalm 861 inleder Stefan Nilssons betraktelse. Den börjar med berättelsen om David och Goliat på Alftamål och sedan som det står i Bibeln. David och Goliat är ju fortfarande levande symboler för oss som den svage och den starke, den gode och den onde, och speglar den pågående kampen mellan gott och ont. Lars-Olof Johansson spelar Leon Boellmans "Prière à Notre Dame" på vår fina orgel. Stefan Nilsson avslutar med Välsignelsen och vi avslutar med "Fädernas kyrka ...".

Därefter är det Gunnar Björk som berättar om försvarspolitik under 1970- och 1980-talen, försvarsutskottets och försvarsutredningars arbete. Lite roligt i det allvarliga ämnet: Vid sitt första besök hos ÖB i det nyligen invigda Högkvarteret hade dåvarande försvarsministern Erik Holmqvist glömt sin legitimation och vakten nekade honom inpassering. Försvarsministern lär då ha sagt: "Det är jag som anslagit pengar till denna byggnad. Ge mig en stol. Jag sitter här till dess att ÖB hämtar mig".

Försvarspolitiken låg fast. Politisk enighet rådde och de långsiktiga planerna gjorde att riksdagens politiker inte behövde vara uppdaterade mer än vart femte år, vilket kan ha hämmat kunskapen om försvaret och kvaliten på besluten. En stor del av försvarsanslagen gick till dyra inhemska industriprojekt som drog en hel del pengar från försvarets övriga verksamhet. Materielen blev dyrare och dyrare. Viggen skrotades tidigt samtidigt som man livstidsförlängde den äldre Draken F och den ännu äldre Centurionstridsvagnen.

Underhållet av de fasta kustartilleribatterierna var mycket dyrt. Man diskuterade förbandsomsättningstider där infanteribrigaderna omsattes vart tolfte år. Pansarföreträdarna ville att pansarbrigaderna skulle omsättas vart åttonde år för att hålla hög kvalitet, vilket skulle göra utbildningen mycket dyr.

Vi hade ett minskat antal värnpliktiga och Sovjetunionens kollaps gjorde att man måste omställa försvarsindustrin, ammunitionsindustrin och överväga ett minskat försvar.

Rolf Dahlström tackar Gunnar Björk för ett intressant föredrag. Så ommöblering och årsmötesförhandlingar. Mötet inleds med att vi hedrar våra bortgångna kamrater med en stund av stillhet. Vår ordförande får förnyat förtroende. Årsavgiften för 2011 fastställs till 150 kronor. Staffan Åhs avgår ur styrelsen och Lars-Erik Nilsson ersätter honom. I övrigt omval.

Förtjänstplaketter tilldelas Agneta och Knut Björkenstam, Göran Larsson, Anna-Maja Axelsson och Hanna Göransson för arbetet med skriften "Kasernerna på Kungsbäck - Etthundra år - 1909–2009" samt till Gävleborgsgruppen för den stora insatsen vid högtidlighållandet av att det var 100 år sedan regementet flyttade till Kungsbäck.

Överste Christer Olofsson, ordförande i SMKR, utdelar dess förtjänsttecken i silver till Hans Beminge och Kurt Kvist. Mötet avslutas och därefter får traditionsenligt Inger Dahlström och Ann-Britt Beminge var sin vårbukett som tack för dukning och diskning.

Majoren Fredrik Almér informerar sedan om Försvarsmakten och Gävleborgsgruppen och tar bland annat upp utlandsoperationer och personalförsörjning med mera i framtiden. Den 1 juli 2010 upphör den allmänna värnplikten i fredstid. De nationella skyddsstyrkorna (Hemvärnet) är under organisering.

De "nya" förbanden med visstidsanställda soldater skall ha en hög användbarhet och tillgänglighet för insats från och med 2014. Beredskapen anpassas efter behov. Över tiden skall vi kunna ha 2000 soldater insatta internationellt. Efter denna redogörelse förevisas soldatens personliga utrustning där även öken- och djungeluniform ingår.

Rolf Dahlström avtackar Fredrik Almér för den mycket intressanta informationen. Efter promenad till Stora Vall är det dags för lunch. Hungriga efter en lång förmiddag njuter vi av maten. Vi behöver fler medlemmar så alla uppmanas att rekrytera minst en ny medlem. På återseende vid nästa årsmöte lördagen den 12 mars 2011.

HÖSTRESA TILL FALUN OCH ROMMEHED

av Hans Beminge

En strålande solig höstdag, lördagen den 4 september 2010, samlades omkring 40 kamrater och anhöriga inför höstens utflykt. Strax innan avfärd "återinvigde" vår ordförande, Rolf Dahlström, vår nyrenoverade fana.

I samband med 100-årsfirandet 2009 av att regementet flyttade till Gävle gick fanan sönder, mycket på grund av dess höga ålder. De 70 åren den varit i bruk har naturligtvis satt sina spår. Konservatorerna på Armémuseum har gjort ett fantastiskt arbete med fanan. De ansåg att vår fana är bland de finaste de sett. Den är handsydd 1939 och märkt "Heraldisk Konst KEDJA 1939". Kamratföreningen har av några medlemmar fått nästan 7000 kronor i gåva till renoveringen. Imponerande!

Efter "invigningen" satte vi oss i bussen för avfärd till Falun. Rolf informerade om dagens program. Som vanligt när Hälsingar träffas är stämningen god i vår kamratkrets. Ljudnivån var nog ganska hög. Så småningom anlände vi till före detta Dalregementet, där bussen parkerades vid den gamla vagnverkstaden, numera Dalregementets museum i Falun, som speglar perioden 1908–2000. Eldsjälen och förre majoren Jan-Ola Nyström hälsade oss välkomna, och vi började dagens visning med en kopp kaffe.

Föreningens renoverade fana förevisas för deltagarna. Till vänster Rolf Dahlström, till höger Hans Beminge.

Ett mycket välordnat och innehållsfyllt museum förevisades oss av kunniga guider. Många utrop och kommentarer hördes, när vi såg all den materiel som vi använt oss av under vår tid i Försvarsmakten. Efter det fina museibesöket förflyttade vi oss till Dalregementets officersmäss för att äta lunch. Officersmässen har bibehållits i sitt ursprungliga skick och är en av de få bevarade mässarna som är i drift. Nu kan den hyras för en bröllopsmiddag eller någon annan middag. Där serveras även luncher på vardagarna till den som vill äta en god lunch i en fantastisk miljö. Den påminner mycket om vår gamla mäss avseende rumsindelning. Kanslihuset och kasernerna byggdes av en Gävlebyggmästare.

Fint dukade bord väntade oss. Vi tog för oss av den uppdukade buffén, slog oss ner och lät oss väl smaka. Efter lunchen informerade oss Jan-Ola om mässen och om de unika tapeterna från början av 1800-talet. De omfattar bilder från Trekejsarslaget.

Efter denna goda lunch satte vi oss något dästa åter i bussen. Denna gång för avfärd till Rommehed. Vi välkomnades där av Hans-Göran Berglund, nästa eldsjäl, som förutom chefskapet över Dalregementets Musketerare också är ansvarig för Rommehedsmuseet, har ett civilt arbete och bor i den gamla underofficersmässen. Hans-Göran berättade om hur lägret fungerade och hur det i dag fungerar. Hans-Göran berättade också hur ett regementsmöte gick till: inryckning av kompanierna till heden före midsommar, uppställning, visitation, tältslagning, exercis, skjutövningar. Stort midsommarfirande genomfördes tillsammans med bygdens folk och tillresta. Historien om bondmoran som sa: "Man kan inte få något vettigt gjort av pigorna, så länge mötet varar", får väl betraktas som sann! Det var ungefär 1200 män, många ogifta som var där.

Så till museet som är inrymt i Norra baracken. Utställningen speglar Dalarnas militära verksamhet från Engelbrekt till flytten till Falun 1908. Här finns även ett omfattande arkiv och ett mycket fint och välordnat museum, dit jag gärna återvänder. Både Falu och Borlänge kommuner har engagerat sig mycket seriöst i bevarandet av den här delen av landskapets historia.

Rolf tackade Jan-Ola och Hans-Göran genom att överräcka vår kamratförenings hedersplakett till tack för en för oss mycket uppskattad och intressant dag.

Under återresan arrangerade Rolf en utlottning av ett antal gåvor vi fått av Kristina Ekstedt. Dessutom såldes inte bara kepsar och nålar utan även DVD-filmer, bland annat den DVD som Ulf Holmberg scannat av alla BOCKEN från 1938 till 2009 och Krigsdagboken från 1718 med mera.

Vid återkomsten till Soldathemmet önskade Rolf oss en fortsatt skön höst, uppmanade oss att rekrytera nya medlemmar och infinna oss på årsmötet lördagen den 12 mars 2011.

KAMRATFÖRENINGENS VERKSAMHET 2009

Styrelsen för Hälsinge regementes Kamratförening får härmed avgiva följande berättelse över verksamheten 2009.

Hedersledamöter:	Överste 1 Allan Månsson	
	Överste 1 Karl-Evert Englund	
	Överste 1 Ingmar Arnhall	
	Kn Östen Andersson	
	Överste Tomas Bornestaf	
	F. Landshövding Lars Ivar Hising	
	Överstelöjtnant Knut Björkenstam	
Ordförande:	Rolf Dahlström	
Vice ordförande:	Göran Larsson	
Sekreterare:	Hans Beminge	
Kassör:	Kurt Kvist	
Ledamöter:	Börje Wallgren	
	StaffanÅhs	
	Ingvar Hansson	
	Ulf Laurén	
	Olle Larsson	(representant I 14 S)
	Rune Westergren	(representant Hemvärnet)
VU:	Rolf Dahlström	
	Hans Beminge	
	Kurt Kvist	
Revisorer:	Rolf Jägare	
	Peter Bohlin	
Revisorssuppleanter:	Lena Broman	
	Kenneth Lundström	
Valberedning:	Torbjörn Lööw, sammankallande	
	Ove Sundell	
	Anders Jonsson	
Redaktör för Bocken:	Knut Björkenstam	
Klubbmästare:	Göran Larsson	
Rekryteringsansvarig:	Ulf Laurén	
Styrelseledamot i Sällskapet Hälsinge regemente:	Hans Beminge	

Antalet medlemmar den 31 december 2009 var 377.
Styrelsen har haft sju protokollförda sammanträden.

Sedvanligt årsmöte avhölls lördagen den 15 mars. Under samlingen med kaffe och sockerkaka, konserterade sextetten ur Flygvapnets hemvärnsmusikkår. Som vanligt, utmärkt genomfört. Vår ordförande hälsade ett 90-tal medlemmar och anhöriga välkomna.

Sture Rolfhamre genomförde ett traditionsenligt korum, där han talade om kampen mot det onda inom och utom oss. Gudrun Raccuja var i år vår organist.

Årets högtidstalare var vår "gamle" bataljonschef, sedermera generalen och militärbefälhavaren Carl Björeman. Carl hade rubriken "Hur man lägger ner ett försvar utan att någon märker det", och berörde även Finlands säkerhetspolitik och försvarsmakt i jämförelse med den svenska.

Därefter inleddes årsmötesförhandlingarna. Årsmötet tilldelade Olle Larsson Kamratföreningens förtjänstplakett för det arbete han lagt ner på vår hemsida www.i14.se. Håkan Jaldén avgick ur styrelsen och Börje Wallgren hälsades välkommen. Anders Lindström informerade om vårens Rigaresa. Lunchen intogs traditionsenligt på Stora Vall. Efter lunchen förflyttade vi oss till Slottet och Fängelsemuseét, där utomordentligt duktiga guider mötte oss. Rolf tackade därefter oss alla som gjort dagen till en fin årsmötesdag i vår kamratkrets.

Den 24 maj var det dags för den nu traditionella vårresan, i år till Riga. Vi besökte"Adazi Training Centre", där man utbildar infanteriförband och har en min-, bomb- och ammunitionsröjningsskola. En intressant rundvandring med duktiga guider. Vi bjöds på en riklig och stärkande lunch. Tack Anders för fint arrangemang.

Den 5 september genomfördes höstmötet på Kungsbäck för att erinra om att det var 100 år sedan regementet flyttade från Mohed till Gävle. Efter samling och marsch från Rådhustorget hälsade Rolf Dahlström välkommen och traditionsenligt förrättades korum vid minnesstenen av pastor Stefan Nilsson. Vår siste regementschef Tomas Bornestaf höll högtidstalet. Därefter förevisade frivilligorganisationerna sina verksamheter. Gästrike militärhistoriska förening serverade ärtsoppa ur kokvagn, samt visade soldattorpet och en utställning där.

Till jubileét utgavs boken "Kasernerna på Kungsbäck - Etthundra år". Redaktör var självklart Knut Björkenstam!

Boken Bocken har även i år utgivits under Knut Björkenstams eminenta redaktörskap med hjälp av hustru Agneta.

Återigen tack Knut och Agneta!

Gävle i mars 2010

Rolf Dahlström	*Hans Beminge*
Ordförande	Sekreterare

I 14 S VERKSAMHET 2009

År 2009 förlöpte i sedvanlig ordning med års- och höstmöten samt traditionsenligt avslut med adventssamling på Militärsällskapet.

Stödet från Gävleborgsgruppen och kamraterna i Högkvarteret har varit utomordentligt gott. Detta kan inte nog uppskattas av en liten förening som vår. Vårt varma tack och vi hoppas att Ni även fortsättningsvis har möjlighet att stödja oss i vår verksamhet.

Ledningens sammansättning efter årsmötet och ledningens beslut blev sålunda:

Tf klubbförare	Benny Gustafsson
Förste avlösare	Lars-Gösta Carlsson (tillika lösörebevarare)
Andre avlösare	Olle Larsson
Skrivare	Cajsa Gotthold
Myntsamlare	Svante Karén
Gästabudsarrangör	Gunnar Hagstedt
Med hemlig funktion	Peder Oxhammar (tillika banerförare)
Hemsidesansvarig	Claes-Henrik Julander

Vid årsmötet valdes också penninggranskare:

Anders Bager
Evert Danielsson

Valberedningen fick vid årsmötet och efter ledningens beslut följande sammansättning:

Olle Larsson, sammankallande
Sten-Erik Edenhag
Henning Jansson

Antalet medlemmar var vid årets slut 120 (2008:130) varav 31 (32) ständiga medlemmar, en hedersklubbförare och tre hedersledamöter.

I 14 S har under året varit representerad i moderföreningens styrelse genom Olle Larsson.

Samverkan med andra kamratföreningars lokalavdelningar i Stockholm har fortsatt med gott resultat. Vi har närmast haft kontakt med Dalkarlarna, Norra Smålänningarna och Hallänningarna under det gångna året.

I LKSS (Lokala Kamratföreningars i Stockholm Samarbetskommitté) har tf klubbföraren varit föreningens representant.

Föreningen har under året varit medlem i SMKR och Förbundet för Sveriges folkförsvar.

I 14-luncherna har fortsatt på Militärsällskapet. Antalet deltagare har varierat. Det finns plats för fler!

Ledningen har under året haft fyra sammanträden i Stiftelsen MHS-elevens lokaler efter vänligt tillmötesgående från stiftelsen och efter tacknämlig förmedling genom lösörebevararen.

Årsmötet genomfördes den 12 mars i Militärstabsbyggnaden (MSB) med närmare 40 deltagare. Efter mötesförhandlingarna orienterade vår regementskamrat Lars Norrström intresseväckande om de aktuella frågor han arbetade med som personaldirektör vid Försvarsmakten. Därefter följde som vanligt kamratlig samvaro till en utmärkt buffé i matsalen.

Årets resa genomfördes i modersföreningens regi till Riga den 24-26 maj. Anders Lindström svarade som vanligt för ett trevligt arrangemang och omväxlande program med bland annat besök i en lettisk garnison.

Hösten inleddes med att några kamrater deltog i regementets dag i Gävle den 5 september. 100-årsminnet av inflyttningen från Mohed högtidlighölls. Vår hedersklubbförare Knut med stöd av bland annat hustru Agneta hade tagit fram en minnesskrift KASERNERNA PÅ KUNGSBÄCK – ETTHUNDRA ÅR. Knut och Agneta hedrades för sitt utomordentliga arbete. Boken har under hösten givits ut av moderföreningen och har rönt stor uppskattning.

Höstmötet genomfördes den 22 oktober i MSB. Ett 25-tal medlemmar fick lyssna på ett uppskattat föredrag av Olle Larsson om FRA med bland annat de då dagsaktuella mediala frågorna. Därefter avnjöts en prisvärd sillbuffé till snapsvisor och trevlig samvaro.

Traditionsenligt deltog några kamrater i Högkvarterets julgudstjänst på morgonen den 9 december i Hedvig Eleonora kyrka. Efteråt samlades vi i Militärsällskapets lokaler för glögg och kaffe varvid ytterligare kamrater slöt upp. Stämningen var god. Så småningom var det dags för uppbrott varvid vi önskade varandra God Jul och Gott Nytt År.

Slutligen framför ledningen sitt varma tack för det gångna året till alla kamrater i I 14 S och deras anhöriga och vänner. Intresset för föreningen och dess aktiviteter gläder oss alla. Bidra till kunskap om att I 14 S finns till och värva nya medlemmar.

Ekonomin

Under 2009 har intäkterna för medlemsavgifter minskat med cirka 10% jämfört med föregående år: 5 475 kr (6 025 kr). Intäkter i form av donationer har också minskat. Årets donationer var 800 kr (1 450 kr).

Mötesverksamheten har gått bra med flitigt deltagande men dock av en betydligt mindre omfattning än föregående år. Deltagande under 2009 års möten har subventionerats med 4 761 kr (2 384 kr).

Disponibelt resultat:	
Balanserade medel	38 805,57
Årets resultat	-4 285,68
Att disponera	34 519,89

Ledningen föreslår att de disponibla medlen föres över i ny räkning.

Stockholm den 19 januari 2010

Benny Gustafsson *Lars-Gösta Carlsson* *Olle Larsson*

Svante Karén *Cajsa Gotthold* *Gunnar Hagstedt*

Peder Oxhammar *Claes-Henrik Julander*

Bäres synligt.

KUNGL. HÄLSINGE REGEMENTES
300-ÅRS-JUBILEUM.

JAG MINNS MITT I 14

Härmed uppmanas alla och envar, som har personliga minnen från tiden vid Hälsinge regemente, dess två brigader och övriga krigsförband, att skriva och berätta. Gärna med några bilder. Allt är av intresse, även mycket korta berättelser.
Sänd in **före** den 1 maj 2011!

Välkomna med bidrag.
Redaktören

KUNGL. HOVSTATERNA

Kungl. Slottet den 8 september 2010

Överstelöjtnant Knut Björkenstam
Birger Jarlsgatan 102 A, 1 tr.

114 20 STOCKHOLM

På uppdrag av H.K.H. Prins Daniel ber jag att varmt få tacka för den vänliga omtanken att sända Honom skriften med titeln "Kasernerna på Kungsbäck etthundra år".

Prins Daniel uppskattar mycket den vänliga omtanken.

Med vänliga hälsningar

Susanne Franchell

Susanne Franchell
H.K.H. Kronprinsessans sekreterare

KUNGL. HOVSTATERNA
H.K.H. KRONPRINSESSANS HOVSTAT
KUNGL. SLOTTET
SE-111 30 STOCKHOLM

TEL DIR +46 8 402 6057
TEL VXL +46 8 402 60 00

FAX DIR +46 8 24 71 02
FAX VXL +46 8 402 60 05

E-POST susanne.franchell@royalcourt.se

ORGANISATIONSNUMMER
902000-7374

Foto: Bertil Johansson.

Regementets fana,
tilldelad regementet av konung Gustav VI Adolf
på Lilla fältet
den 29 september 1952

Bygdens försvar är bygdens folk

Tryckeribolaget. Sundsvall 2010

Bocken 2010
Dokumentet är skannat med upplösningen 400 pixlar/tum (157 pixlar/cm) och är direkt överfört till filformatet PDF (ver 6.0 eller senare). Arbetet har utförts av **Ulf Holmberg** 2016-03-10.